

Plánování vzdělávací nabídky pro věkově heterogenní třídu mateřské školy

Lucie Šišáková

Bakalářská práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Lucie Šišáková**
Osobní číslo: **H190175**
Studijní program: **B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Plánování vzdělávací nabídky pro věkově heterogenní třídu mateřské školy**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o plánování vzdělávací nabídky v mateřské škole.
Vymezení teoretických východisek o aspektech realizace vzdělávací nabídky v heterogenní třídě mateřské školy.
Zpracování sady aktivit pro věkově heterogenní třídu mateřské školy.
Realizace a ověření sady aktivit ve vybrané mateřské škole.
Evaluace sady aktivit a zpracování doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Child Development Division, C., & Department of Education, C. (2010). *California Preschool Curriculum Framework: Social-emotional development. Language and literacy. English-language development. Mathematics*. California: Child Development Division. Dostupné z: <https://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/psframeworkkv01.pdf>

Průcha, J. et al. (2016). *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Praha: Wolters Kluwer ČR.

Svobodová, E. et al. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál.

Syslová, Z., Borkovcová, I., & Průcha, J. (2014). *Péče a vzdělávání dětí v raném věku: Komparace české a zahraniční studie*. Praha: Wolters Kluwer ČR.

Syslová, Z., Burkovičová, R., Kropáčková, J., Šilhánová, K., & Štěpánková, L. (2019). *Didaktika mateřské školy*. Praha: Wolters Kluwer ČR.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Jana Vykoukalová**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **12. října 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

prof. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 12. října 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a).
V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 12.4.2022

.....

¹⁾ Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací

²⁾ Vysoká škola nezávisle zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být již nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užívá-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle a zůvodu. Ústanovení § 35 odst. 3 zůstává nadotčené.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užívat či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z vydělku jin dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přiblížně k výši vydělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Předložená bakalářská práce je aplikačního charakteru a zabývá se plánováním vzdělávací nabídky pro věkově heterogenní třídu mateřské školy. Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část se zaměřuje na plánování v mateřské škole, na proces vzdělávání a co vše tento proces zahrnuje. Nedílnou součástí věnujeme i pojmům hra a aktivita nebo heterogenní třída. V centru autorčiny pozornosti je i současný trend ve vzdělávání-individualizace. V praktické části je popsán soubor aktivit a následně rozpracované jednotlivé aktivity zaměřené na všestranný rozvoj dítěte. Zejména na podporování, rozvíjení jemné, hrubé motoriky, prostorové orientace, komunikačních a sociálních dovedností. Tyto aktivity i dané evaluace byly realizovány v mateřské škole, ve vybrané heterogenní třídě. Z následné evaluace bylo zpracováno i doporučení pro praxi.

Klíčová slova: plánování v MŠ, heterogenní třída, vzdělávací nabídka, soubor aktivit

ABSTRACT

The presented bachelor thesis is of an application nature and deals with the planning of educational offers for the age heterogeneous kindergarten class. The work is divided into two parts - theoretical and practical. The theoretical part focuses on planning in kindergarten, and what all this process involves. We also deal with the concepts of game and activity or heterogeneous classes as an integral part. The author's attention is also focused on the current trend in education-individualization. The practical part describes the activities and subsequently developed individual activities focused on the all-round development of the child. Especially for supporting, developing fine, gross motor skills, spatial orientation, communication and social skills. These activities and the evaluations were triggered by immunization in a kindergarten, a heterogeneous classroom. Recommendations for practice were also prepared from the subsequent evaluation.

Keywords: planning in kindergarten, heterogeneous class, educational offer, set of activities

Poděkování

Mé poděkování patří paní PhDr. Janě Vykoukalové za vedení mé bakalářské práce, ochotu, trpělivost a za cílené připomínky. Dále bych chtěla poděkovat své kolegyni za připomínky zpětnou vazbu k aktivitám v mateřské škole a všem dětem, které se zúčastnili při realizaci sady aktivit. Poděkování patří i Mgr. Kateřině Ondrové, která mi poskytovala odborné rady ohledně literárních dokumentů a úpravy bakalářské práce. Na závěr bych chtěla poděkovat své rodině, která při mně stála a byla mi po celou dobu oporou.

MOTTO:

„Učení samo má býti milé a libé a nemá se jinak dít, než jako hra a kratochvíle.“

Jan Amos Komenský

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH	
ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 PLÁNOVÁNÍ V MŠ.....	11
1.1 VZDĚLÁVACÍ OBSAH	12
1.2 VZDĚLÁVACÍ NABÍDKA	13
1.3 PROCES UČENÍ.....	15
2 PROCES VZDĚLÁVÁNÍ.....	16
2.1 ORGANIZAČNÍ FORMY VZDĚLÁVÁNÍ.....	16
2.2 METODY PŘEDŠKOLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	17
2.2.1 Hra.....	17
2.2.2 Druhy her	18
2.2.3 Aktivita.....	19
3 HETEROGENNÍ TŘÍDA.....	20
3.1 VÝHODY HETEROGENNÍ TŘÍDY	21
3.2 INDIVIDUALIZACE	21
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	24
4 SOUBOR AKTIVIT ZAMĚŘENÝCH NA VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ V HETEROGENNÍ TŘÍDĚ MATEŘSKÉ ŠKOLY	25
4.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI.....	25
4.2 SADA AKTIVIT	26
5 EVALUACE SADY AKTIVIT	53
5.1 SEBEREFLEXE.....	53
5.2 EVALUACE UČITELKY	54
5.3 KOMPARACE EVALUACÍ	55
5.4 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	56
ZÁVĚR	58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	60
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	62
SEZNAM OBRÁZKŮ	63
SEZNAM TABULEK.....	64
SEZNAM PŘÍLOH.....	65

ÚVOD

Děti jdou do mateřské školy s pocitem, myšlenkou, že se budou moci hrát a naučí se něco nového. V mateřské škole na ně čeká paní učitelka, která jim chce dát to nejlepší, a to nejde bez odborných znalostí, zkušeností a vhodného plánování vzdělávací nabídky. Důležitou součástí dětské spokojenosti v mateřské škole mimo vzdělávání je prostředí třídy. Vhodné podmínky má rodina a v mateřské škole může rodinu přiblížit smíšená třída, kdy starší i mladší děti jsou náhradou sourozenců a paní učitelka dočasně nahrazuje maminku. I v mateřské škole, je krásný pocit, když se na vás dítě usměje a dojde vás obejmout. V mateřské škole jste jako v náhradní rodině, nejenom jako dítě, ale i jako učitel.

Tato bakalářská práce je rozdělena na dvě části. Na část teoretickou a praktickou. Cílem teoretické části je sumarizovat plánování v mateřské škole, vzdělávací nabídku a heterogenní třídu v MŠ. První kapitola popisuje plánování v MŠ, jak učitel plánuje a co si můžeme pod tímto pojmem představit. Nedílnou součástí je vzdělávací nabídka, vzdělávací obsah u nich všechny oblasti vzdělávání a jak díky nim učitel s dětmi pracuje. V posledním bodě tato práce s pomocí literární opory přiblíží, co to je proces učení. Druhá kapitola se zabývá procesem vzdělávání popisující, s jakými organizačními formami a metodami se můžeme v mateřské škole setkat. Metodou může být i hra. Posledním bodem této kapitoly bude hra a její vymezení, jaké jsou druhy her a co je to aktivita. Třetí kapitola bude zaměřená na heterogenní třídu, její vymezení, význam a jaké jsou její výhody v mateřské škole. Pomocí literární opory tato práce přiblíží i současný vzdělávací trend individualizaci.

Praktická část bakalářské práce má aplikační charakter. Cíle praktické části jsou tři. První cíl je navrhnout sadu aktivit na všestranný rozvoj dítěte pro heterogenní třídu v MŠ. Druhý cíl realizovat a ověřit sadu aktivit ve vybrané heterogenní třídě MŠ. Poslední cíl evaluovat sadu aktivit a zpracovat doporučení pro praxi MŠ. Podle výše popsaných cílů tato bakalářská práce popisuje deset aktivit zaměřených na všestranný rozvoj dítěte. Aktivity jsou navrženy pro děti v heterogenní třídě MŠ, kde byly i realizovány. Každá aktivita bude zaměřená na jinou oblast rozvíjející vzdělávání dětí a jejich dovednosti. Aktivity budou rozvíjet, podporovat jemnou, hrubou motoriku, komunikační a sociální dovednosti, prostorovou orientaci aj. V závěru práce bude popsána evaluace aktivit, kde se objeví má sebereflexe, hodnocení učitelky, která byla přítomna u všech aktivit a komparace evaluací. V poslední kapitole se tato práce zaměří na doporučení všech aktivit pro praxi v heterogenní třídě mateřské školy.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PLÁNOVÁNÍ V MŠ

Plánování ve třídě mateřské školy by nemělo být náročné, ale zároveň reálné, a hlavně ve všech oblastech splnitelné. **Plánování vzdělávací nabídky** v MŠ bývá většinou realizováno přes tematické celky. Na plánování by se měli podílet učitelky společně při vytváření TVP a jednotlivých tematických celků (vlastní názor). Tematické plánování prosazovala česká reformátorka Ida Jarníková ve třicátých letech 20 století. Tematické celky rozdělila na tři období. Chtěla, aby byly témata rozdělena do určitých týdenních celků. Následně se s plánováním nepočítalo, až v roce 1987, kdy tematické plány se začaly přetvářet na plánování práce (Koťátková, 2014).

Podle ŠVP je plánování dlouhodobé (roční, měsíční plány), **podle TVP je plánování krátkodobé** (týdenní, denní plány). V TVP plánování vzdělávací nabídky propojujeme s potřebami dětí v návaznosti na ŠVP A RVP PV. Plánování vzdělávací nabídky patří k nejdůležitějším činnostem pedagoga a je jednou z metod dosažení individualizace vzdělávání. Podle vzdělávací nabídky, kterou pedagog dětem připraví, ovlivní následné vzdělávání (Krejčová et al., 2015).

Při plánování se učitel zaměří nejenom na skupinu, ale i na jednotlivce (Šmelová & Prášilová, 2018) a snaží se poskytnout **individuální vzdělávací zkušenost**. Plánování vyžaduje čas, soustředěnost, aby učitelé současně přemýšleli o dětech, vzdělávání a strategiích, jak nejefektivněji rozvíjet dovednosti a znalosti dětí (Curriculum, 2010). Učitel plánuje tak, aby splnil stanovené cíle a zároveň, aby děti něčemu naučil. Je potřeba při plánování, aby učitel znal dítě, jeho dovednosti a zkušenosti. Učitel volí vhodné metody i formy, stanovuje si vhodné cíle, zařazuje všechny vzdělávací oblasti. Při plánování se učitel opírá o reflexe předešlého vzdělávání (Syslová & Škarková, 2015).

„Při tvorbě individuálních vzdělávacích plánů je nutné nejdříve diagnostikovat vzdělávací vývoj dítěte a vyvodit jeho vzdělávací potřeby. Plánování, které není založeno na vyhodnocení současného stavu, se vyznačuje nahodilostí a nekoncepčností“ (Svobodová a kol., 2010, s. 153). Děti shromažďují zkušenosti a získávají znalosti v každém okamžiku svého života. **Plánovat aktivity** by se měly v souladu s věkem dítěte a vzdělávání by mělo naplňovat vývojové potřeby (Curriculum, 2017). Učitelka nesmí při plánování zapomínat na věk dítěte, na jeho dosavadní zkušenosti, znalosti a aby plánování mělo blahodárný, pozitivní vliv na následný rozvoj dítěte (vlastní myšlenka).

Plánování kurikula se skládá ze čtyř fází:

- analýza kontextu
- organizace cílů a obsahu
- formulace strategií
- hodnocení účinnosti

Fáze spolu souvisí a rozvíjí se podle hodnot vzdělávání v mateřské škole (Curriculum, 2017).

1.1 Vzdělávací obsah

Vzdělávací oblasti by měly být vytvořeny tak, aby jim učitel rozuměl a aby s nimi uměl pracovat. Každá oblast obsahuje kategorie, které na sebe navazují:

- a) Dílčí cíle – kladou učitelům předškolního vzdělávání, co by měl sledovat a u dítěte podporovat (RVP PV, 2021).
- b) Vzdělávací nabídka – je to soubor činností, kterým jsou naplněny cíle (Syslová et al., 2019) a co učitel ukazuje dětem v rámci mateřské školy (RVP PV, 2021).
- c) Očekávané výstupy – jsou dílčí výstupy vzdělávání, co dítě dokáže (RVP PV, 2021).
- d) Rizika – jsou u všech oblastí a ukazují nám, co by se mohlo v plánování nezdařit (RVP PV, 2021).

Vzdělávacích oblastí, které musí navazovat na RVP PV máme 5:

1. Oblast biologická – **dítě a jeho tělo**

- V této oblasti pomocí pohybových, smyslových her, výtvarných aktivit, grafomotorických cvičení aj., učitelka u dítěte rozvíjí pohybové dovednosti, sebeobsluhu i fyzickou zdatnost (Kotová, 2021). Učitelka vede děti k motorickým dovednostem a podporuje rozvoj dětského organismu (Kořátková, 2014).

2. Oblast psychologická – **dítě a jeho psychika**

- V této oblasti pomocí rytmu, sluchu, řeči, citů, čtenářských dovedností rozvíjí učitelka u dítěte komunikační dovednosti, psychickou zdatnost, schopnost učit se a vzdělávat (Kotová, 2021). Tato oblast zahrnuje další tři podoblasti a to jsou: jazyk a řeč, poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, sebepojetí, city a vůle (Kořátková, 2014).

3. Oblast interpersonální – **dítě a ten druhý**

- V této oblasti pomocí námětových, společenských her, spolupráci, cvičení s ostatními dětmi učitelka u dítěte podporuje komunikaci mezi vrstevníky a dospělými (Kotová, 2021). Učitelka podporuje i zlepšování celkové komunikace a sociálních dovedností (Kořátková, 2014).

4. Oblast sociálně-kulturní – dítě a společnost

- V této oblasti pomocí výletů, různých společenských akcí učitelka u dítěte rozvíjí soužití se svým okolím (Kotová, 2021). Učitelka začleňuje dítě do kultury, umění, do života lidí ve společenství s danými pravidly soužití (Kořátková, 2014).

5. Oblast enviromentální – dítě a svět

- V této oblasti pomocí projektů o životním prostředí rozvíjí učitelka u dítěte, jaký má vliv na něj životní prostředí a okolní svět (Kotová, 2021). Učitelka objasňuje dítěti, jak funguje okolní svět a jak na nás působí a jak jej můžeme ovlivnit (Kořátková, 2014).

Do vzdělávacího obsahu zařazujeme i integrované bloky, a to v ŠVP. V těchto integrovaných blocích je rozepsáno vzdělávání dětí z pohledu cílů a klíčových kompetencí, které jsou spojeny s tématy v mateřské škole (RVP PV, 2021). Můžeme mít jeden cíl hlavní, základní, který sumarizuje podstatu, čeho chceme u dětí dosáhnout. V přípravách je zapotřebí cíle rozdělit na cíle z pohledu učitele, cíle z pohledu dítěte a klíčové kompetence, které musí vždy s danými cíli harmonizovat, ladit (vlastní myšlenka).

1.2 Vzdělávací nabídka

Vzdělávací nabídka je v RVP PV popisována jako učivo. Je pro učitele závazná a bývá v podobě činností v dostatečném rozsahu interpretována dětem (RVP PV, 2021). Je to soubor činností, kterým jsou naplňovány cíle (Syslová et al., 2019). Učitelka prostřednictvím vzdělávací nabídky plánuje činnosti, kterými bude dítě vzdělávat a podporovat jeho dovednosti (vlastní názor). Pokud je dostatek pomůcek a materiálů umožňuje to učitelce plánovat vzdělávací všestranně a ve všech pěti oblastech (Syslová et al., 2019).

RVP PV rozlišuje jen řízenou a spontánní činnost, ale máme i nepřímou řízenou činnost (Syslová et al., 2019). **Spontánní činnosti** jsou prováděny dětmi bez vedení učitele. Jsou bezprostřední a nejsou zařazeny v plánování. Naopak, **řízené činnosti** v plánech učitelka uvádí hned po cílech. Jsou to aktivity, které učitel řídí cíleně (Syslová & Štěpánková. 2019).

Třetí činností jsou **nepřímé řízené činnosti**, které sice učitel plánuje, ale dále jsou v režii dětí. Je to tedy nejvhodnější aktivitou v mateřské škole (Syslová et al., 2019).

Ve vzdělávací nabídce **dítě a jeho tělo** se učitel zaměřuje na rozvoj pohybových schopností a dovedností, dále rozvíjí hrubou i jemnou motoriku. Učitel se snaží, aby děti poznaly nejrůznější předměty, nástroje a dokázaly určit, z čeho jsou vyrobeny, co se s nimi dá provádět za činnost. V této oblasti učitel používá dramatizaci, pohybové aktivity, jógu, hudební i výtvarné činnost, popisuje, jak funguje lidské tělo, z čeho se skládá a jak jej můžeme chránit. Učitel dítě učí samostatnosti při stolování, hygieně i sebeobsluze (Kořátková, 2014).

Ve vzdělávací nabídce **dítě a jeho psychika** se učitel zaměřuje na veškeré hry, které se týkají výslovnosti a sluchu (rytmizace, básničky, říkanky aj.), na dramatizaci, kdy dítě samostatně vypráví text, vypráví pohádku podle obrázků i z paměti. Učitel si v kruhu s dětmi vypráví zážitky z víkendu, z dovolené, jakou mají náladu, jak se cítí, zpívají písničky. U stolků napodobují písmo, symboly, znaky i čísla. Učitel s dětmi provádí experimenty, hraje smyslové i spontánní hry, určují posloupnost děje, dny v týdnu aj. (Kořátková, 2014).

Ve vzdělávací nabídce **dítě a ten druhý** učitel plánuje činnosti, aktivity ve dvojicích. Aktivity týkající se rodiny a prostředí, ve kterém dítě žije, kamarádky, pohádky s etickým podtextem, vyprávění příběhů o zvířatech a rodině. Nesmíme zapomínat na aktivity zaměřené na respektování sebe i druhých (Kořátková, 2014).

Ve vzdělávací nabídce **dítě a společnost** se učitelka snaží vést děti k utváření společných pravidel třídy, podporuje děti při námětových hrách i různých konstruktivních činnostech. Učitelka nechává děti se vyjádřit výtvarným projevem z návratu z divadla nebo výletu, ztvárnění svého zážitku. Učitelka plánuje didaktické i námětové hry týkající se povolání, domlouvá návštěvy v knihovně, muzeu, divadle (Kořátková, 2014).

Ve vzdělávací nabídce **dítě a svět** učitelka připravuje aktivity, kde si děti procvičí, jak se chovat při dopravní nehodě, v nebezpečných situacích život ohrožující. Učitelka s dětmi navštěvuje místa, která jsou pro jejich město, obec typická, identifikující. Učitelka se snaží v dítěti probudit zájem o jeho blízké okolí i přírodu a aby sledovalo změny v tomto okolí (Kořátková, 2014).

1.3 Proces učení

„Učení je proces získávání znalostí, dovedností, návyků a hodnot především prostřednictvím zkušeností, při kterém dochází ke změně psychických projevů a vlastností“ (Syslová et al., 2018, s. 22.).

Proces učení ve čtyřech oblastech:

- **Senzomotorická oblast** – do této oblasti řadíme stolování, hygienu (přijímání potravy lžící, samostatnost při oblékání, umývání) (Průcha et al., 2016).
- **Verbální a komunikační oblast** – dítě se učí nejdříve neverbálně, pozorování dospělých, starších sourozenců, potom si osvojuje řeč, komunikace, vše se učí od rodičů, starších sourozenců (Průcha et al., 2016).
- **Kognitivní oblast** – dítě si osvojuje logické myšlení, paměť (Průcha et al., 2016).
- **Sociální a kulturní oblast** – v sociální oblasti se dítě snaží začleňovat do společnosti, v rodině. U kulturní oblasti se zaměřuje na tradice, zvyky, na oblast, kde vyrůstá (Průcha et al., 2016).

Výukové strategie učitel volí tak, aby dítě danému tématu porozumělo a zapamatovalo si, co ho chce učitel naučit. Dobrý učitel dokáže v procese učení rychle reagovat, V průběhu činností improvizuje dle reakce dětí. Snaží se přijít na to, co už děti znají a motivuje je, aby měly zájem, byly zvědavé se i nadále vzdělávat (Syslová & Škarková, 2015).

V RVP PV jsou popsány **metody k učení**: prožitkové, kooperativní, situační učení a učení nápodobou (Průcha et al., 2016). Důležitou metodou k učení je pro dítě hra (Syslová et al., 2018).

Spontánní učení – při spontánním učení se dítě učí samo, bez vedení učitelky. Dítě si své poznatky ověřuje, zkoumá a doplňuje samo. Při spontánním sociálním učení musíme dbát na to, aby se dítě neučilo samo nevhodnému chování od vrstevníků, jiných dětí i dospělých (Průcha & Kotátková, 2013).

Situační učení – tohoto učení využívá učitelka, kdy navazuje při činnostech na situace, které dítě prožilo (Průcha & Kotátková, 2013).

U všech oblastí hraje významnou roli rodič, starší sourozenec. Kdybychom situaci převedli do MŠ, je tím vzorem učitel a starší dítě ve školce. Tedy ideální podmínky pro heterogenní třídu (Průcha et al., 2016).

2 PROCES VZDĚLÁVÁNÍ

2.1 Organizační formy vzdělávání

„V předškolním vzdělávání organizační formy představují určitý organizační rámec, v němž se, s ohledem na vzdělávací cíle, odehrávají učitelem připravené aktivity pro děti.“ (Syslová et al., 2019, s. 139). V mateřské škole se organizační formy vzdělávání liší od organizačních forem vzdělávání na základních školách (Svobodová et al., 2010).

V předškolním vzdělávání máme tři organizační formy:

- **Hromadnou/frontální** – do činností, aktivity jsou zapojeny všechny děti najednou a vede je paní učitelka. Tato OF je v dnešní době vhodná k práci v ranním nebo komunitním kruhu. Časté zařazování hromadné/frontální výuky nesplňuje cíle z RVP PV, kde má dítě projevovat samostatnost (Krejčová et al., 2015). Tato OF má didaktické, psychologické i sociální aspekty a může rozvíjet u dětí předškolního věku pocit sounáležitosti (Šmelová & Prášilová, 2018).
- **Skupinovou** – zde pracují děti ve skupinkách. Jsou rozděleny dle různých kritérií (pohlaví, věk, libovolně), podle toho, co bude následovat za aktivitu. Skupinová forma výuky je založena dle cílů z RVP PV na kooperativním učení (Krejčová et al., 2015). Nejvhodnějším počtem ve skupině je 3-5 dětí, uplatní se i méně průbojně děti. Zařazování do skupin by nemělo být nahodilé. Učitelka by měla rozdělit děti do skupin dle jejich dosavadních znalostí a náročnosti zvolené aktivity. Tato OF bývá vole zejména kvůli podpoře spolupráce mezi dětmi (Šmelová & Prášilová, 2018).
- **Individuální výuka** – u této OF pracuje učitel s jedním dítětem. Individuální výuka se využívá při práci dětí s poruchami, při ztížené adaptaci dítě, nebo při rozvoji slabých stránek dítěte. Ve výjimečných případech je využívána při práci s nadanými dětmi (Krejčová et al., 2015).

Dítě se učí zejména spontánně a učitel by měl i do řízené činnosti zapojit spontánní hru. Aktivity učitel nastaví tak, aby dítě plnilo úkoly na základě své vnitřní motivace (Syslová et al., 2019). V **mateřské škole** by se měl rozvíjet zejména individuální potenciál dítěte. Do MŠ řadíme i formy řízené, těch je převážná většina, ale měly by to být spíše formy spontánní, přiblížit se spontánní hře. Dále máme otevřené (volné) formy. Učitelka připraví motivaci, materiál a dítě si s tím poradí po svém (Svobodová et al., 2010).

2.2 Metody předškolního vzdělávání

S metodami jsme se setkali již u Sokrata, a to s metodami přednášky, dialogu a rozhovoru. **Metody** předškolního vzdělávání umožňují učiteli zopakovat, vysvětlit a ustálit učivo. Metoda je celek činností učitele vedoucí k dosažení vzdělávacích cílů u dítěte. Metody volíme dle potřeb dítěte. Ne všechny metody vedou k dosažení cíle a různé metody vedou ke stejnému cíli (Syslová et al., 2019).

„Metoda z didaktického hlediska představuje způsob cílevědomého uspořádání aktivit učitele i dětí, které směřují k dosažení cílů, tj. očekávaných výstupů a klíčových kompetencí v souladu se ŠVP a TVP“ (Šmelová & Prášilová, 2018, s. 126). Prožitkové a kooperativní učení hrou je jednou z nejučinnějších metod předškolního vzdělávání. **Metody** může každý pedagog pochopit jinak a tím vzniká problém, ten nastává i u hygienických norem, které omezují aktivity dětí (Svobodová et al., 2010).

Metody a formy výchovně-vzdělávacích činností jsou v homogenní i heterogenní třídě téměř totožné. Činnosti, které obvykle provádíme se staršími dětmi společně musíme s mladšími dětmi provádět individuálně nebo v menších skupinkách (Splavcová & Kropáčková, 2016).

V mateřské škole uplatňujeme metody.

- **Slovní** – tuto metodu uplatňuje učitel každý den. Jedná se o metodu, kdy učitel své zadání provádí slovně. Patří sem metody (monologické, dialogické a práce s knihou).
- **Názorně demonstrační** – tato metoda se věnuje předvádění, pozorování. Využíváme ji např. u pokusů, předvádění předmětů, projekce.
- **Situační (případové)** – u této metody se děti snaží najít řešení, dokončit příběh, jak by se zachovaly v určité situaci atd.
- **Hra** – je přirozenou metodou, kterou se dítě učí. Využíváme zejména didaktické hry a hry s pravidly (Šmelová & Prášilová, 2018).

2.2.1 Hra

Hra je nedílnou součástí dětského života a je tu od nepaměti. Hrou se dítě učí, aniž by si toho bylo vědomo. Dítě si hraje již od téměř narození, kdy poznává své prsty a s nimi si hraje. Již zde máme první náznak vzdělávání, poznávání (vlastní myšlenka). V předškolní výchově převažují hry nápodobou a opojením. Pro mladší děti bývá důležitější, jak hru

prožívá, než jak ji zakončí, jaký má výsledek (Šmelová et al., 2018). **Hra** je obrazem toho, jak dítě vnímá samo sebe i své okolí. Mimo charakteru hry, uvažujeme nad hrou i v rovině komunikační a společenské. U hry se projeví osobnost dítěte, jeho individualita, povahové i volní rysy (Navrátilová & Petřů Puhrová, 2018).

Řada odborníků se shoduje, že hra není stále jasně vymezena. I když hry sdílejí podobnosti, nejde je definovat. Na čem se odborníci shodnou je, že hra je nejpřirozenější a hlavní aktivitou v životě dítěte (Navrátilová & Petřů Puhrová, 2018), Hra dítěti poskytuje citové uspokojení a má obrovský vliv na jeho vývoj. Hra dítěte obohacuje a rozvíjí jeho vnímání, fantazii, myšlení, řeč, tělesný i emocionální vývoj (Opravilová, 2016).

Hra je považována za ideální činnost. Rozvíjí se zde fyzická i psychická stránka dítěte. Děti ve hře využívají jazyk, matematiku, všechny smysly a zkušenosti z běžného života. Děti se u hry učí používat jemnou, hrubou motoriku, rozvíjí koordinaci oka a ruky, umí při ní vyjádřit své emoce, budují sebevědomí a rozvíjí sociální dovednosti (Curriculum, 2017).

Ve hře se odráží psychický i fyzický vývoj dítěte, proces zrání jeho osobnosti i vliv působení sociálního prostředí. Dospělému se někdy zdá, že dítě jedná chaoticky, nevnímá okolí, nechápe smysl dané hry. Pro dané dítě ale taková hra něco znamená, má svůj skrytý smysl a dospělí ho nevidí (Opravilová, 2016). Kdyby se rodiče u svých dětí pozastavily a pozorovaly spontánní hru svého dítěte, určitě by se divili, kde chodí na nejrůznější slova, co dítě ve hře využívá a jaké jména, osoby, prvky využívá. Děti hodně věcí kolem sebe vnímají, aniž by to bylo na nich znát. Potom tyto svoje zkušenosti, zážitky uplatní ve své spontánní hře (vlastní myšlenka).

S aktuálním vývojem dítěte souvisí charakter hry. Skrze hru sledujeme i vývoj dítěte, a to v oblastech hrubé, jemné motoriky, smyslového vnímání, percepce času a prostoru, ale také v oblasti kognitivní úrovně (Navrátilová & Petřů Puhrová, 2018). **Hra** je založena na fantazii, ale i tak zůstává spojena s realitou. Není úplně vymyšlená, je vytvořena ze zážitků a známých prvků. Ty si pak dítě dotváří. Hra je i nepostradatelnou činností u které dítě získává zručnost, improvizuje, zkouší různé alternativy a proniká do vztahů (Opravilová, 2016).

2.2.2 Druhy her

- podle schopností, které rozvíjejí (smyslové, pohybové, intelektuální, speciální)
- podle typů činností (napodobovací, dramatizující, konstruktivní, fiktivní)

- podle místa, kde probíhají (exteriérové a interiérové)
- podle počtu hráčů, kteří se jich zúčastní (individuální, párové, skupinové)
- podle věku (hry kojenců, batolat, předškoláků)
- podle pohlaví (dívčí, chlapecké)
- podle ročních období, lokálních a tradičních zvyků (Opravilová, 2016).
- didaktické, strukturované, počítačové, kontaktní, kooperační, soutěživé
- typy her jsou spontánní a řízená (vlastní myšlenka).

2.2.3 Aktivita

Nejefektivnější a sebezvíjející činností pro dítě v MŠ je hra neboli spontánní aktivita. Spontánní činnost, aktivita vyplívá z přirozených hodnot dítěte, neřídí ji učitel (Syslová & Štěpánková, 2019).

Plán pro mateřské školy zahrnuje **typy aktivit**:

- vnitřní a venkovní aktivity
- hrubá a jemná motorika
- „tiché“ a „aktivní“ činnosti
- individuální, skupinové a třídní aktivity
- aktivity iniciované dětmi a organizované učiteli (Curriculum, 2017).

Plánování obsahu činností, který ovlivňují faktory, (potřeby dětí, školní podmínky) můžeme naplánovat aktivity následujícím způsobem:

- Pro různé druhy činností naplánovat místo, aby měly děti dostatek prostoru ke hře a prozkoumávání.
- Poskytnout dětem příležitosti k samostatnému objevování a učit se ve skupinách. Děti si mohou hrát aktivity sami, podle sebe nebo se svými vrstevníky.
- Povzbuzovat děti při smyslových činnostech. V těchto aktivitách mohou uplatnit, co se naučili v každodenním životě.
- Umožnit vzdělávací hry i aktivity, které rozvíjí schopnosti a zájmy dětí (Curriculum, 2017).

3 HETEROGENNÍ TŘÍDA

Heterogenním třídám se říká smíšené třídy. Jsou zde děti od 2,5 let do 6,5 let. Heterogenní třídy jsou v dnešní době dostupnější a jsou přirozené pro sociální rozvoj dítěte. Heterogenní třídy jsou přirozené v zahraničních mateřských školách (vlastní myšlenka). **Věkově smíšené třídy** bývají uspořádány na základě potřeb dítěte, rodin, učitelky, ale o konečném uspořádání rozhoduje ředitelka školy (Koťátková, 2014).

Věkově smíšené skupiny se u nás zavedly již v roce 1990. V Německu jsou heterogenní třídy naprostou samozřejmostí. Chvilí trvá, než se učitelky naučí v takové třídě pracovat, není možné pracovat s dětmi frontálně. V RVP PV se uvádí, že bychom měli pracovat s malými skupinami dětí a vzdělávání individualizovat. A právě to smíšené třídy umožňují (Šprachtová, 2015). Učitelka v heterogenní třídě musí plánovat i obsah vzdělávací nabídky, a to vede k větší individualizaci (Koťátková, 2014).

Heterogenní neboli smíšené třídy bývají zejména v alternativních mateřských školách (Waldorfská, Montessori a Daltonská mateřská škola, MŠ Začít spolu a Zdravá mateřská škola). U některých z těchto mateřských škol navazuje předškolní vzdělávání na základní, a dokonce i středoškolské vzdělávání (Průcha & Koťátková, 2013).

Heterogenní třídy jsou přirozenými třídami pro socializaci a ta probíhá přes sociální učení. Heterogenní třídy se přibližují stylu rodinné výchovy (Opravilová, 2016). V heterogenní třídě probíhá vzájemné učení dětí. Starší děti se snaží mladším vysvětlit, co mají dělat a tím si procvičují komunikační dovednosti a zapojují myšlenkové procesy. Starší děti si připadají důležitější a mladší se rychleji naučí novým dovednostem, a to nenásilnou metodou (Koťátková, 2014).

Předškolní děti jsou před vstupem do předškolního zařízení a na začátku svého vzdělávání spojeny s rodinou a jejím nejbližším okolím. Většina dětí má velmi malou nebo žádnou zkušenost se svými vrstevníky. První **sociální komunikace** ve skupině dětí pro ně nastává v MŠ. A tady je právě hra i s mladšími dětmi ukazatelem jejich momentálního psychického i sociálního vývoje (Navrátilová & Petřů Puhrová, 2018).

Rozdělení dětí v heterogenní třídě v rámci třídy je stejné jako v homogenních mateřských školách, jen s malým rozdílem. V homogenních mateřských školách jsou děti rozděleny běžně do tří tříd. 1. třída bývá ve věku 3-4 roky, popřípadě 2,5-4 roky. Ve 2. třídě jsou děti 4-5 let a ve 3. třídě jsou děti 5-6 let, popřípadě 6,5 let (Koťátková, 2014).

3.1 Výhody heterogenní třídy

Heterogenní třída připomíná sourozenecké prostředí. Velká výhoda je pro děti mladšího školního věku v adaptaci. Jakmile nastoupí do třídy dítě mladší tří let a ujme se ho starší dítě již předškolního věku, může jej mladší dítě považovat za svého nového kamaráda a cítí se s ním v bezpečí. Ten mu pomáhá se začlenit rychleji do kolektivu. I starší děti se učí při mladších dětech. Zaujmou určitou sociální roli „staršího sourozence“ (vlastní názor).

Děti se učí nápodobou, v heterogenní třídě se **mladší děti** učí od starších dětí, ale i naopak. Mladší děti se vyrovnávají starším dětem ve vyjadřování, v dovednostech sebeobsluhy, v herních námětech a jejich organizaci. Nejvíce se mladší děti od starších učí pozorováním. Mohou napodobovat gesta, chůzi, spolupráci (Průcha & Kořátková, 2013). Učí se od nich hrát si, udržovat pořádek kolem sebe, řešit problémy, kreslit i různým činnostem (Šprachtová, 2015).

Starší děti se učí zejména prosociálnímu chování a prosociálním dovednostem. Snaží se mladším dětem vysvětlovat, pomáhat jim při oblékání, při hygieně, začleňovat je do své herní skupiny, kolektivu. Učí se uvědomovat si postupné řešení od snadnějšího ke složitějšímu. Starší děti si užívají vzhlížení od mladších dětí a pocit důležitosti (Průcha & Kořátková, 2013).

Tím, že starší děti dokola opakují mladším dětem, co a jak mají dělat se učí lépe komunikovat, upevňují si slovní zásobu a procvičují myšlení. Některé starší děti jsou stydlivější, pomaleji se začleňují do kolektivu svých vrstevníků. V heterogenní třídě, smíšené třídě si může starší dítě ke hře vyhlídnout mladší dítě a tím se rozvíjí i sociální dovednost (Kořátková, 2014).

3.2 Individualizace

Individualizace vzdělávání je požadavkem RVP PV. Mateřským školám je umožněno v souladu s RVP PV upravit cíle i obsah vzdělávání a přizpůsobit ho potřebám dítěte, aby byl jeho osobnostní rozvoj naplňován. **Individualizovanou vzdělávací nabídku** může plánovat pedagog každému dítěti zvlášť. Při plánování je důležité přijímat vývojová specifika dítěte a zařadit je do obsahu, forem a metod vzdělávání (Syslová et al., 2014).

Některé dítě se adaptuje v mateřské škole rychleji, jinému to trvá déle. Tak je tomu i při vzdělávání, kdy některé děti pochopí vše hned, jinému se musí neustále učivo, aktivita,

pravidla opakovat a pomáhat mu s pochopením. Učitel by měl všechny děti individuálně poznat, aby s ním mohl co nejlépe pracovat (Opravilová, 2016).

I u **malých dětí** není výjimkou, že některé děti se hned zapojí se staršími kamarády do aktivity a jiné se ostýchají, sedí někde v koutě a nezapojují se. S mladšími dětmi se musí pracovat velmi opatrně. Některé dítě, kam postavíte a dáte mu nějakou činnost, tak ho tam najdete i za půl hodiny. Jiné dítě nevydrží u činnosti ani pět minut. Veškerá **individualizace** je ovlivněna prostředím, ve kterém dítě vyrůstá a roli hrají i genetické předpoklady. Proto učitel musí velmi opatrně vést děti k samostatnosti, aby tak rozvíjely své dovednosti i svou osobnost (Splavcová & Kropáčková, 2016).

Učitelé by měli:

- spontánně nechat děti zkoumat, objevovat znalosti
- povzbuzovat děti, aby se učily pomocí svých smyslů a podporovat jejich všestranný rozvoj
- témata by měly být ze skutečného života
- prostředí třídy respektující, přátelské, oceňující a harmonické (Curriculum, 2017).

Učitelka musí bedlivě sledovat, jak se dítě vyvíjí a zda je souhra mezi učením a vývojem dítěte stejná. Nemůžeme předpokládat, že u všech dětí bude vývoj a učení na stejné úrovni. Proto musíme všechny děti individuálně vzdělávat, pochopit je a vést k přirozenému vývoji (Opravilová, 2016).

Individualizace v rámci učení, vzdělávání dětí zahrnuje všechny děti stejně. Je to tím, že každé dítě je jedinečné a předškolní vzdělávání využívá jedinečnost každého jedince. Rodinné zázemí, osobnost dítěte, temperament, zájmy, to vše můžeme využít pro podporu učení a správný vývoj dítěte v předškolním vzdělávání. Je zapotřebí vytvořit ve třídě příjemné prostředí, aby se v něm všechny děti cítily dobře, v bezpečí. Díky prostředkům, metodám mohou učitelé v MŠ podporovat individualizované vzdělávání (Curriculum, 2010).

Může se stát, že při plánování aktivity a následné realizaci zapomeneme na individualizaci dítěte. V takových případech se dítě může stáhnout a nebude s námi spolupracovat. Někdy může být u dítěte spuštěn nezáměr z rodinných důvodů (narození sourozence, rozvod, úmrtí v rodině aj.) nebo ztráta kamaráda, na kterého bylo dítě fixováno. V takových případech se může stát, že dítě zapomene, co už umělo a vrací se myšlenkově zpět do období, kdy bylo

šťastné. Děti můžou v takových případech být i agresivní a je potřeba nový individuální přístup učitele (Opravilová, 2016).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 SOUBOR AKTIVIT ZAMĚŘENÝCH NA VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ V HETEROGENNÍ TŘÍDĚ MATEŘSKÉ ŠKOLY

Tento soubor aktivit byl realizován v mateřské škole ve Zlínském kraji, která je odloučeným pracovištěm. V této mateřské škole jsou **tři třídy** a všechny jsou heterogenní, tedy jsou zde **děti od 2,5 do 6,5 let**. Kapacita třídy, kde budou aktivity realizovány je **24 dětí**. Počty dětí se mění dle aktuální nemocnosti. Rodiče všech dětí byly o mých aktivitách a zejména dokumentaci seznámeni. Vytvořila jsem seznam a rodiče jej podepsaly, pro případné nedorozumění s GDPR. Tento seznam je přiložen na konci mé bakalářské práce.

Aktivity jsou zaměřeny na všestranný rozvoj dítěte v mateřské škole a je jich deset. Aktivity jsou zaměřeny na jemnou, hrubou motoriku, prostorovou orientaci, zrakové, sluchové vnímání, hmat, na rozvoj sociálních dovedností aj. Snažila jsem se vždy danou aktivitu přizpůsobit mladším i starším dětem. **Děti jsem rozdělila na mladší děti (M) - věk 2,5-4 roky, děti středního věku (S) - věk 4-5 let a předškolní děti (P) - věk 5-6,5 let.** Předcházející rozdělení dětí je zapsáno i v ŠVP mateřské školy, kde byly aktivity realizovány. Chtěla jsem, aby se do aktivit zapojovaly zejména děti a učitelka minimálně.

Aktivity jsem chtěla realizovat v co nejkratším čase, ale bohužel mi to Covid-19 nedovolil. Své aktivity jsem tedy realizovala v měsíci lednu a pak jsem se k nim vrátila v měsíci březnu. Leden a únor chodilo velmi málo dětí, spíše jen školáci, třídy byly spojeny, chyběla kolegyně, která mi měla poskytovat zpětnou vazbu. A dokonce tři týdny byly třídy v karanténě.

4.1 Cíl praktické části

- Navrhnout sadu aktivit na všestranný rozvoj dítěte pro věkově heterogenní třídu mateřské školy.
- Realizovat a ověřit tuto sadu aktivit ve vybrané mateřské škole.
- Evalúovat sadu aktivit a zpracovat doporučení pro praxi mateřské školy.

4.2 Sada aktivit

4.2.1 Tvoření z přírodnin

Tabulka č.1 Podzim

Téma	Podzim
Název aktivity	Tvoření z přírodnin
Cíl z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • podpořit tvořivost u dítěte
Cíl z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • vytvořit originální výrobek z přírodnin
Klíčové kompetence	<p>Kompetence k učení</p> <ul style="list-style-type: none"> • má elementární poznatky o přírodě, která dítě obklopuje • učí se spontánně, dokončí, co započalo <p>Sociální a personální kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje
Organizační formy	<ul style="list-style-type: none"> • vycházka
Metody	<ul style="list-style-type: none"> • pozorování, rozhovor, skupinová práce
Pomůcky	<ul style="list-style-type: none"> • listí, klacíky, kameny, plot, kaštiny aj.
Časová náročnost	<ul style="list-style-type: none"> • 30 minut – aktivita venku • 5-10 minut - motivace

Motivace:

V kruhu si budeme s dětmi povídat o různých dobrotách, které budou dělat s maminkami, babičkami na Mikuláše a zdobit si domky dekoracemi. Když si tak povídáme o dobrotách, co budete dělat, tak jsem dostala na něco dobrého chuť. Ještě někdo má chuť na dobrý koláč? Podívejte se ven z okna, protože tam máme krásné barevné listí a spoustu přírodního

materiálu, tak půjdeme ven a zkusíme si vytvořit nějaký obrázek nebo něco upéct. Nebude se to sice dat jest, ale aspoň si uděláme představu, jak by takový koláč nebo obraz mohl vypadat. Kdo si bude chtít něco vytvořit? Kdyby náhodou se nikdo nepřihlásil, neozval, tak jim řeknu. „*Tak já si zkusím něco dobrého vytvořit a kdo bude chtít, tak se ke mně přidá.*“

Průběh aktivity:

Jakmile vyjdeme s dětmi ven, na zahradu, rozhlédneme se kolem sebe, co by se dalo všechno využít. Paní uklízečky nám udělaly na zahradě z listí hromady, máme tam kůry, jehličí, šípky, kaštiny a bukvice, co jsme si přinesli předešlý den z vycházky. Nyní dětem vysvětlím, co budou mít za úkol a že mohou pracovat ve skupinkách nebo jednotlivě. Volbu nechám na dětech, ať se sami rozdělí, s kým chtějí pracovat, tvořit. Připomenu dětem, co mají za úkol. Mladší děti a děti středního věku udělají obraz z přírodnin. Jako plátno mohou použít plot a barvu bude nahrazovat barevné listí. Děti budou různými metodami házet rukama listí na plot tak, aby zaplnily celou plochu jednoho pole plotu. Ještě, než zadám předškolním dětem úkol, povíme si, co všechno mohou využít za přírodní materiál. Klacíky, kaštiny, žaludy, listy, jehličí, písek, šípky, kamínky i trávu. Předškolní děti mají za úkol „upéct“ něco dobrého na ochutnání. V průběhu tvoření dětí, budu procházet kolem nich a sledovat jejich aktivitu. Jak se zapojují, spolupracují, domlouvají se a tvoří. Jakmile budou mít děti hotové své práce, půjdeme se na všechny postupně podívat a něco si o nich povíme. Děti sami popíší svůj výtvar z přírodnin a jak se jim pracovalo, tvořilo.

Reflexe:

Tato aktivita mě samotnou velmi nadchla. Nečekala jsem, že se děti zhostí tohoto úkolu s takovým nadšením. Děti objevily na kousku zahrady sníh, který vydržel, protože byl na hromadě. Použili jej na dort ze sněhu, kde přidaly jehličí a listí. Tento dort tvořily děti středního věku. Předškolní děti udělaly koláč, kde použily suchou trávu, seno, co našly na zahradě, šišku, kaštiny, šípky a list. Dort dali to na malý pařez, co našly, ten měl na sobě přilepené hříby. Byla jsem ráda, že spontánně si našly jiný materiál k práci. Cíle v této aktivitě byly splněny. Organizační forma byla vycházka, sice jsme nebyly na vycházce, ale na školní zahradě, tak by se mohla organizační forma poupravit. Já jsem na zahradě z listí vytvořila nakonec kytici z listí. Chtěla jsem dětem ukázat, co vše jde z přírodnin vytvořit. Jak kouzelná je příroda kolem nás a že se dá hrát, tvořit i v jiném prostředí, než je mateřská škola nebo domov.

Obrázek č.1 Koláč z přírodnin

Obrázek č.2 Dort z přírodnin

Obrázek č.3 Obraz z listí

4.2.2 Přírodniny

Tabulka č.2 Smysly

Téma	Smysly
Název aktivity	Přírodniny
Cíl z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • podpořit rozvíjení smyslů
Cíl z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • poznat předmět hmatem, zrakem
Klíčové kompetence	Kompetence k učení <ul style="list-style-type: none"> • soustředěně pozoruje, všímá si souvislostí • učí se vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnosti
Organizační formy	<ul style="list-style-type: none"> • individualizovaná výuka
Metody	<ul style="list-style-type: none"> • hra, rozhovor, pozorování
Pomůcky	<ul style="list-style-type: none"> • hmatová krabice, kaštiny, pecky, kamínky, ořechy, lískové ořechy
Časová náročnost	<ul style="list-style-type: none"> • 25 minut

Motivace:

A protože jsme si včera udělali krásné výtvary z přírodnin, dnes si vyzkoušíme, co ještě se dá s přírodninami dělat. Než začneme s naší didaktickou hrou víte, jaké máme smysly? Zkusíme si je zopakovat (zrak, sluch, hmat, čich, chuť). A čím tyto smysly rozvíjíme? (hmat-rukama, zrak-očima, sluch-ušima, čich-nosem, chuť-ústý, jazykem). My si dnes vyzkoušíme rozvíjet hmat a zrak. Čím budeme tedy rozvíjet hmat a zrak? (rukama, očima).

Průběh aktivity:

Nejprve dětem ukážu všechny předměty, které vložíme do hmatové krabice. Všechny předměty si pořádně pojmenujeme (ořech, pecka, kaštan, kamínek, lískový oříšek). Zeptám se dětí, kdo by chtěl jít první na řadu. Pokud se nikdo nepřihlásí půjde první dítě, které budu mít po ruce. Podle toho, jak staré dítě půjde dám počet předmětů do hmatové krabice. Mladším dětem budu dávat tři dvojice, tedy šest předmětů. Dětem středního věku a dětem

předškolního věku budu dávat pět dvojic, tedy deset předmětů. Mladší děti dají ruce do krabice a hmatem zkusí najít dva stejné předměty, pak vytáhnou ruce i s předměty ven a pojmenují, co našly. Děti středního věku dají ruce do krabice, budou hledat z většího počtu předmětů, jak mladší děti a také vytáhnou ruce s předměty z krabice a pojmenují, co vytáhly za předmět. Děti předškolního věku dají ruce do krabice, najdou dva stejné předměty, ale už je nevytáhnou. Zkusí podle hmatu poznat, co je to za přírodninu. Až řeknou, co si myslí, že to je vytáhnou ruce s předměty z krabice, abychom ověřili, zda pojmenovaly předmět správně.

Reflexe:

Cíl aktivity byl splněn z hlediska podpořit rozvíjení smyslů. Smysly jsme zapojily dva, zrak a hmat. Mladším dětem dělalo problém, dát obě ruce do hmatové krabice. Některé mladší děti daly jen jednu a pak až druhou do hmatové krabice. Tím se mi nepodařilo splnit, co jsem chtěla, aby našly předmět jen hmatem zaráz. Příště bych zapojila u větších dětí více předmětů. Mladším dětem bych přidala i odlišnější tvary, pro lepší poznávání podle hmatu. Před začátkem aktivity by si mohly všechny děti na předměty sáhnout, ne je jen pojmenovat. Hmatovou krabici jsem si mohla vyrobit. Bylo by to více kreativní.

Obrázek č.4 Přírodniny a smyslová krabice

Obrázek č.5 Pecky, kameny

4.2.3 Geometrické tvary, barvy

Tabulka č.3 Tvary

Téma	Tvary
Název aktivity	Geometrické tvary, barvy
Cíl z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> rozvíjet matematické představy a spolupráci
Cíl z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> pojmenovat barvu, tvar a velikost, spolupracovat
Klíčové kompetence	<p>Kompetence k řešení problémů</p> <ul style="list-style-type: none"> užívá při řešení matematických postupů užívá matematických pojmů <p>Sociální a personální kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje
Organizační formy	<ul style="list-style-type: none"> individualizovaná výuka
Metody	<ul style="list-style-type: none"> hra, rozhovor, pozorování
Pomůcky	<ul style="list-style-type: none"> plocha z kartonu, zalaminované barevné tvary, PL-tvary (příloha č.1), nastříhané tvary a zalaminovaný hrad ze tvarů (příloha č. 2), kostky, podložka a bee bot interaktivní včela
Časová náročnost	<ul style="list-style-type: none"> 35 minut

Motivace:

V ranních činnostech si budeme stavět z kostek různé stavby. Kostky mají různé barvy i tvary. Děti předškolního věku, školáci si vyzkouší i PL (příloha č.1), kde si pojmenujeme tvary a procvičíme i prostorovou orientaci. Při ranních činnostech si děti vyzkouší zalaminovaný hrad ze tvarů, kde budou vkládat stejné tvary, jaké jsou na předložce (příloha č. 2). procvičujeme zrakové vnímání. Zeptám se dětí, co jsme dopoledne dělaly. Kdyby si nemohly vzpomenout, tak jim připomenou, že jsme tvořili s tvary. Potom dětem řeku: „*Děti,*

podívejte se ven z okna na stavbu, která nám u školky roste. Kolik různých tvarů tato stavba má, vidíte? “ A my si teď s takovými tvary můžeme zahrát.

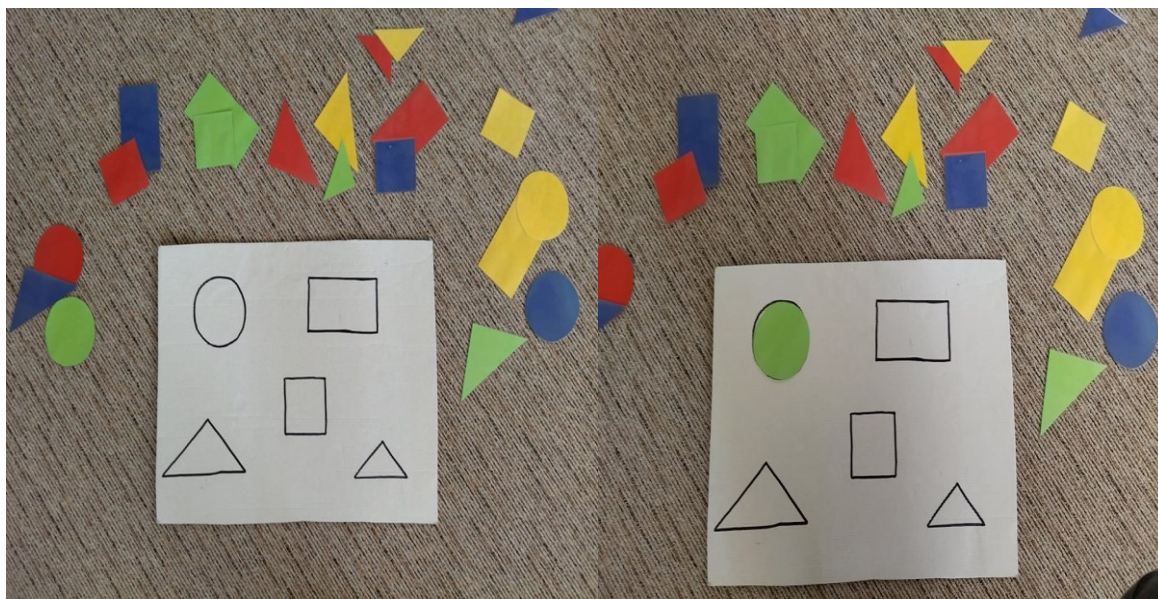
Průběh aktivity:

Sedneme si s dětmi v kruhu na koberec a budeme si vyprávět, co jsme ráno všechno postavili. Potom jim budu ukazovat různé tvary a znovu si připomeneme, jak se daný tvar jmenuje, jakou má barvu. Řeknu dětem, aby se rozdělily na dvě skupiny, dle libosti, ale aby byl stejný počet v obou skupinách, pokud to bude možné. Jedna skupina bude pracovat s bee bot interaktivní včelou. Na zem dám podložku s tvary a na ni bee bot interaktivní včelu. Děti si sami řeknou, ke kterému tvaru chtějí dojít. Např. „*chci jít na žlutý trojúhelník*“. Musí tedy na včele navolit správně tlačítka tak, aby došlo na svůj cíl. Mladší děti si procvičí barvy a řeknou, že chtějí dojít např. na žlutou. Můžou si vyzkoušet i roli učitele a dávat si úkoly, ke které barvě, tvaru musí dojít. Druhá skupina bude pracovat s kartonem a zalaminovanými tvary. První řeknu mladšímu dítěti, aby si vybralo jeden tvar a řeklo mi, jakou má barvu. Následně vyzvu dítě středního věku, aby si vybralo libovolný tvar a řeklo, jakou má barvu a co je to za tvar. Na závěr vyzvu dítě předškolního věku, aby si vybralo nějaký tvar a řeklo mi, jakou má barvu, co je to za tvar a jakou má velikost. Děti si vyzkouší, jaké to je být učitelkou. Jedno dítě předškolního věku řekne jinému dítěti předškolního věku: „*Dej malý žlutý trojúhelník na karton*“. Vybrané dítě najde malý žlutý trojúhelník a dá ho na karton. Potom vybere dítě středního věku a řekne mu: „*Dej červený čtverec na karton*“. Ten dá čtverec na správné místo na kartonu. Na závěr vyzve mladší dítě a řekne mu: „*Děj modrý tvar na správné místo*“. Ten si vybere jakýkoliv modrý tvar a dá ho na správné místo, na kartonu. Děti se můžou střídát, pokud si budou chtít hrát na paní učitelky, pány učitele. Aktivitu ukončíme, až se všechny děti vystřídají a vymění se u stanovišť. Na závěr si s dětmi ještě zopakujeme všechny tvary. Na závěr si zatleskáme, jak jsme to všechno zvládli.

Reflexe:

Cíle byly splněny, ale příště bych vytvořila více podložek, aby se víc soustředily na tvary. Díky bee bot interaktivní včele byla odvedena pozornost a podporovaly se i jiné cíle. Jako organizační formu bych spíše měla zvolit individualizovanou výuku, ale u stolků. Byl by lepší pohled na podložky. Postup aktivity byl vysvětlen pořádně, děti vše pochopily a metody byly zapojeny všechny. Dětem předškolního věku bych mohla dát složitější úkol, více velikostí tvarů a mohly by je srovnat i podle velikosti.

Obrázek č.6 Tvary a deska z kartonu + přiložený tvar na kartonu

Obrázek č.7 Bee bot interaktivní včela a podložka

4.2.4 Hudební nástroje

Tabulka č.4 Hudební nástroje

Téma	Hudební nástroje
Název aktivity	Koleda – Co to cinká
Cíl z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> naučit děti vnímat správně rytmus
Cíl z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> zahrát na hudební nástroj ve správnou dobu
Klíčové kompetence	Kompetence k učení <ul style="list-style-type: none"> soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje raduje se z toho, co dokázalo a zvládlo
Organizační formy	<ul style="list-style-type: none"> diferencovaná výuka
Metody	<ul style="list-style-type: none"> poslech, manipulace s nástroji, napodobování
Pomůcky	<ul style="list-style-type: none"> ozvučná dřívka, trianql, hříbeček, rourový bubínek, drhlo dvojité, činely
Časová náročnost	<ul style="list-style-type: none"> 25 minut

Motivace:

Tak děti, protože se nám blíží Vánoce, tak se naučíme koledu. Můžete ji maminkám, tatínkům, babičkám i dědečkům zazpívat u stromečku. Vybrala jsem koledu „Co to cinká“ je hodně rytmická a moc se k ní hodí hudební nástroje. Tak my si na ty nástroje zkusíme zahrát. Chcete? Děti moc rády s hudebními nástroji hrají, tak budou mít obrovskou radost.

Průběh aktivity:

Nejprve dětem řeknu, aby si sedly, na jednu stranu předškolní děti, doprostřed děti středního věku a na druhou stranu mladší děti. Potom budu postupně ukazovat hudební, orffovy nástroje. S dětmi si je budeme pojmenovávat a zároveň i ukazovat, jak se na daný nástroj

hraje. Mladším dětem dám ozvučná dřívka a drhlo dvojité, dětem středního věku dám dřívka a rourkový bubínek, předškolním dětem dám triangly, hříbeček, činely. Jakmile rozdám dětem hudební, orffovy nástroje. Ukážu jim, jak budou na tyto hudební, orffovy nástroje hrát. Mladší děti budou do dřívek ťukat na první dobu a na dvojité drhlo budou ťukat na jednu a hned na druhou stranu, tak, aby to vycházelo vždy na první dobu. Děti středního věku, ti chodí teď jen dva hoši, tak jeden bude mít ozvučná dřívka a druhý rourkový bubínek. Tito hoši budou na dřívka i bubínek ťukat vždy na druhou dobu, tedy chvíli počkají. Vše jim názorně ukáži. Předškolní děti, budou hrát na triangly, činely, hříbečky až na čtvrtou dobu, protože mají i nástroje, kterým vytrží tón dlouho. Opět dětem ukáži každý nástroj zvlášť, jak na něj hrát. Na závěr si vyzkoušíme, nejprve po skupinkách hrát. Když se každá skupinka vystřídá, zkusíme si náš hudební orchestr dohromady. Při hraní na nástroje budeme i zpívat.

Reflexe:

Děti středního věku byly jen dva hoši. U jednoho se mi nepodařilo vysvětlit, aby hrál jen na druhou dobu. Stále hrál na první dobu. Pro něj to byl těžký úkol. Tedy u této aktivity jsem cíl nesplnila u všech dětí. Organizační formy i metody byly vhodně zvoleny a aktivita byla důkladně vysvětlena. Děti věděly, jak se na jimi zvolené nástroje hraje. Děti si mohly mezi sebou vystřídat orffovy hudební nástroje.

Obrázek č.8 Návčik písně s hudebními nástroji

4.2.5 Grafomotorika do cukru

Tabulka č.5 Zima píše

Téma	Zima píše
Název aktivity	Grafomotorika do cukru
Cíl z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • upevnit správný úchop psacího nástroje, orientaci na ploše
Cíl z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • držet správně fix, štětec, nakreslit symbol na správné místo
Klíčové kompetence	<p>Kompetence k učení</p> <ul style="list-style-type: none"> • soustředěně pozoruje, objevuje a užívá při tom jednoduchých znaků, symbolů • dovede postupovat podle instrukcí a pokynů <p>Komunikační kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
Organizační formy	<ul style="list-style-type: none"> • individualizovaná výuka
Metody	<ul style="list-style-type: none"> • práce s obrazem, napodobování, rozhovor
Pomůcky	<ul style="list-style-type: none"> • zalamované karty s grafomotorickými znaky, tlustý štětec, fix, nádoba s cukrem, plocha z polykarbonátu
Časová náročnost	<ul style="list-style-type: none"> • 35 minut

Motivace:

Děti, protože venku nesněží a my máme sníh rádi, tak si tady vytvoříme takový sněhový podklad a zkusíme si do něj něco napsat, vytvořit. Budou z nás takový umělci, co kouzlí do cukru a na velkou plochu. Kdo si to bude chtít vyzkoušet?

Průběh aktivity:

Nejprve všem dětem vysvětlím, co budeme dělat. Pracovat budeme u stolečku. U jednoho stolečku, kde budeme začínat dám průsvitnou polykarbonátovou plochu, která sama stojí.

Měli jsme ji jako clonu v době covidu-19, teď ji můžeme využít pro grafomotorická cvičení na velké ploše. Grafomotoriku na ní provádíme fixem, který jde lihem setřít. Na této ploše si procvičíme ruku. U plochy budou dané karty, rozdělené na tři hromádky, pro mladší děti, děti středního věku a děti předškolního věku. Rozdělení určím dle tabulek zvládnutí grafomotoriky v jednotlivém období. Každé dítě si vybere kartu, co se mu bude líbit z hromádky dle věku rozdělené, na které jsou různé znaky, tvary. Na polykarbonátovou plochu budeme psát fixem z vrchu dolů a z leva doprava. Děti se vystřídají všechny. To dítě, co si vyzkoušelo psát na plochu půjde k druhému stolku i se svojí zvolenou kartou, kde je nachystaná nádoba s cukrem a tlustý do špičky štětec, kterým budou děti do cukru psát znaky, tvary z karet. Zeptám se, kdo chce začít. Podle toho, jaké dítě začne, tak bude dělat tvar, znak, co si zvolil štětcem do cukru. Dětem předškolního věku navíc budu říkat, aby znak do cukru daly např. nahoru vlevo. Děti středního věku budou tvary, znaky umísťovat nahoru, dolů a mladší udělají tvar, kde budou chtít.

Reflexe:

Cíl: upevnit úchop se dařil plnit částečně. Dva hoši chytají štětec i fix špatně. Po napomenutí si opraví, ale za chvíli opět uchopí špatně. Orientace na ploše se podařila upevnit. Málo jsem zdůraznila, aby na polykarbonátové ploše psaly z leva doprava. Jedna dívka začala psát zprava doleva. Upozornila mě na to až kolegyně, která aktivitu pozorovala. Tuto aktivitu jsme opakovali celý týden v dopoledních činnostech. Děti aktivita velmi nadchla a já jsem ráda, že se chtějí sami od sebe zdokonalovat v procvičování jemné motoriky, grafomotoriky.

Obrázek č.9 Deska s cukrem a karty

Obrázek č.10 Rozcvičovací polykarbonátová deska

Obrázek č.11 Grafomotorika doprostřed, vlevo dole

4.2.6 Oblečení

Tabulka č.6 Roční období

Téma	Roční období
Název aktivity	Oblečení
Cíl z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> naučit děti třídit dle barev, ročního období
Cíl z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> roztřídit oblečení na základě svých znalostí a zkušeností
Klíčové kompetence	<p>Kompetence k učení</p> <ul style="list-style-type: none"> dítě se učí nejenom spontánně, ale i vědomě uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích <p>Sociální kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> samostatně rozhoduje o svých činnostech
Organizační formy	<ul style="list-style-type: none"> individualizovaná výuka
Metody	<ul style="list-style-type: none"> rozhovor, manipulace s předměty, individuální práce
Pomůcky	<ul style="list-style-type: none"> barevné kruhy, různé oblečení, zalaminované obrázky (příloha č. 3)
Časová náročnost	<ul style="list-style-type: none"> 25 minut

Motivace:

Budeme si s dětmi vykládat o ročním období. Jaké máme roční období (jaro, léto, podzim, zima) a čím jsou charakteristické. Počasí v daném období, barvy, kterými jsou roční období typické. Jak jdou roční období po sobě, co si v takovém období oblékáme. Potom dětem připomenou, jak jsme si v dopoledních činnostech třídily oblečení do ročního období na podložce (příloha č. 3), kdy jsme přiřazovaly zalaminované oblečení do období. Sukně-léto, rukavice-zima atd. A teď zkusíme didaktickou hru s oblečením na třídění podle ročního období a podle barev ve velkém prostoru.

Průběh aktivity:

Nejprve rozmístím na zem po herně barevné obruče. Jedna bude žlutá, jedna červená, jedna zelená a jedna modrá. Dětem řeknu, že tyto kruhy, obruče znázorňují roční období. Každá barva znamená jiné roční období. Žlutý kruh, obruč je jaro, červený kruh, obruč je léto, zelený kruh, obruč je podzim a modrý kruh, obruč je zima. Na jedno místo dám hromadu oblečení, které bude v modré, zelené, červené a žluté barvě a budou to trička, nátečníky, kraťase, pláštěnka, bunda, mikiny, deštník, šála, rukavice, čepice, plavky atd. Mladším dětem řeknu, aby třídily oblečení do kruhů, obručí podle barev. Každé dítě si vybere jednu barvu, roční období, co se mu líbí a do ní bude vkládat ve stejné barvě oblečení, kolik kusů bude chtít. Děti středního věku budou třídily oblečení také podle barev, ale dají tam 4 kusy oblečení v jedné barvě. Tedy zvolí si jeden kruh, jedno roční období a do něj dají 4 kusy stejné barvy. Děti předškolního věku si vyberou, každý jednu barvu, svého ročního období a tam budou dávat 5 kusů oblečení, které patří danému ročnímu období. Děti začnou vkládat oblečení do svého ročního období na můj signál, můžeme začít. Kdyby se dětem nepodařilo správně umístit oblečení, na závěr si řekneme, jak to bude správně, aby do příště věděly.

Hodnocení:

Při této aktivitě se děti dokonce podporovaly. Velké děti vybízely malé, aby hledaly jen určitou barvu. Mladším dětem se podařilo najít stejné barvy do svého ročního období. Střední děti, jeden chlapec měl problém dopočítat 4, ale nakonec zvládl. Měla jsem si s nimi zopakovat počty do pěti, než jsme aktivitu začali. Některým dětem předškolního věku dělalo problém zařadit správné oblečení do daného ročního období. Opět jsem měla lépe vysvětlit, jaká čepice, do kterého období je vhodná. Tenká čepice na podzim, tlustá čepice na zimu. Cíl aktivity jsme splnili u některých na druhý pokus, ale již si budou pamatovat, které oblečení je vhodné do daného ročního období.

Tuto aktivitu jsme mohli zakončit rozdělením dětí do skupin. Každá skupina by si zvolila jedno dítě, které by oblékala oblečením typickým ročnímu období, ve kterém stojí. Děti by si procvičily sebeobsluhu. Namísto toho jsme aktivitu zakončili podleskem, jak jsme ji nakonec zvládli. Příště bych přidala do oblečení i jiné barvy, aby měly aktivitu náročnější.

Obrázek č.12 Třídění dle barev, malé děti a středňáci

Obrázek č.13 Třídění dle ročního období, velké děti

4.2.7 O veverce Čiperce

Tabulka č.7 Pohádky

Téma	Pohádky
Název aktivity	O veverce Čiperce
Cíl z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • podpořit vzájemnou spolupráci a komunikaci
Cíl z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • spolupracovat s ostatními dětmi, srozumitelně a nahlas říct text
Klíčové kompetence	<p>Komunikativní kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> • ovládá řeč, hovoří e vhodně formulovaných větách, samostatně se vyjadřuje <p>Sociální a personální kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> • při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje
Organizační formy	<ul style="list-style-type: none"> • řízená činnost
Metody	<ul style="list-style-type: none"> • dramatizace, rozhovor, práce s textem
Pomůcky	<ul style="list-style-type: none"> • zalamovaný text pohádky (příloha č. 4), zvířecí čepice, dekorační stromy, molitanový válec, mazlík
Časová náročnost	<ul style="list-style-type: none"> • 35 minut

Motivace:

Tento týden máme téma pohádky, a tak bych vám milé děti jednu pohádku přečetla. Začnu dětem číst pohádku O veverce Čiperce (příloha č. 4), kterou jsem si vymyslela. Vždy, když dočtu jeden list pohádky, tak dětem ukáži text s obrázky, aby věděly, co je tam za zvířata, jak jdou postupně za sebou. Potom se jich zeptám, jestli si chtějí na takovou pohádku zahrát?

Průběh aktivity:

Nejprve si rozdělíme s dětmi role, postavíme kulisy (strom, keř, rybník a palouk). Ostatní děti budou sedět na lavičkách, jako by byly v divadle. Stanou se z nich diváci. Když jsme

nachystali kulisy, rozdělili jsme si role, zvířecí čepice (veverka, ještěrka, žába a zajíc), které dám dětem na hlavu. Začnu dětem vysvětlovat, jak budeme hrát. Děti předškolního věku budou hrát z paměti. Vyzkouší, jak si zapamatovaly text. Mladším dětem a dětem středního věku budu text předčítat a ony následně text zopakují. Já budu vypravěč a uvedu pohádku O veverce Čiperce. Pohádka je o veverce, která je sama. V tuto chvíli stojí dítě, veverka u stromu. Najedou uvidí záblesk (zrcátko) a jde se tam podívat. Veverka jde za světlem, tam najde ještěrku. Nyní se veverka ptá a ještěrka odpovídá, pak se k ní ještěrka přidá a jdou spolu za dobrodružstvím. Dojdou k rybníku a tam potkají žabu. Opět je rozhovor. Po něm se k nim žába taky přidá a jdou dál. Dojdou na palouk, kde potkají zajíce. Všichni tři se ho ptají, zajíc odpovídá. Nakonec si na palouku zatančí a jsou z nich kamarádi. Každé zvíře říká krátký text, vždy, když potká jiné zvíře. Na závěr se děti ukloní divákům a vystřídá se další skupinka dětí. Při pohádce se vystřídají všechny děti. Kdybychom nestihli v jeden den, budeme pokračovat i následující den. Na konec si všichni zatleskáme, jak v divadle a tím se pochválíme.

Hodnocení:

Při aktivitě byl cíl splněn. Děti mezi sebou komunikovaly, děti předškolního věku si text zapamatovaly a mladší děti jej opakovaly text srozumitelně a nahlas. Určitě bych příště udělala svoje vlastní kulisy s dětmi v dopoledních činnostech z papíru a barev. Mělo by to větší efekt, jako dobrovolnické divadlo. Nechala bych děti, aby si sami zkusily vymyslet nějakou pohádku a zahrály ji. Vypravěčem mohlo být jedno z dětí, ale to bychom si museli tuto pohádku přečíst vícekrát. Tato aktivita byla založená na individualizaci dětí a jejich schopnosti improvizovat.

Obrázek č.14 Pohádka O veverce Čiperce, velké děti

Obrázek č.15 Pohádka O veverce Čiperce, závěr velké děti

Obrázek č.16 Pohádka O veverce Čiperce, závěr, malé děti

4.2.8 Kouzelná cesta

Tabulka č.8 Pohádky

Téma	Pohádky
Název aktivity	Kouzelná cesta
Cíl z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> rozvíjet hrubou motoriku a orientaci v prostoru
Cíl z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> zvládnout celou překážkovou dráhu
Klíčové kompetence	<p>Kompetence k učení</p> <ul style="list-style-type: none"> dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům <p>Činnostní a občanská kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně
Organizační formy	<ul style="list-style-type: none"> řízená činnost
Metody	<ul style="list-style-type: none"> napodobování, vytváření dovedností, manipulace s předměty
Pomůcky	<ul style="list-style-type: none"> žíněnka, obruče, tyče, nástavce, lano, švédská lavička, bedna, ribstoly
Časová náročnost	<ul style="list-style-type: none"> 30 minut

Motivace:

Milé děti, dnes jsem si pro vás připravila Kouzelnou cestu, která bude procházet našim pohádkovým lesem a bude plná překážek, které se budete snažit zdolat a překonat. Až tuto Kouzelnou cestu zdoláte, řekneme si, jak jsme se přitom cítili a můžete si vybrat čím, kým při zdolávání naší cesty chcete být (princem, princeznou, rytířem, drakem, čarodějnici aj.). Tak čím chcete být? Děti si zvolí svou roli.

Průběh aktivity:

Po krátké motivaci dětem ukáží, co budou dělat. Při některých etapách překážkové dráhy budou změny pro mladší děti, děti středního a předškolního věku. Mladší děti, když budeme přeskakovat tyč, tak přeskočí tzv. koníkem a na konci dráhy, na žíněnce budou válet sudy. Děti středního věku budou přeskakovat tyč tzv. koníkem a na žíněnce budou dělat kotoul v před. Děti předškolního věku budou přeskakovat snožmo a na žíněnce udělají kotoul v zad. Nejprve půjdeme na lavičku, kde si lehne na břicho a budeme se rukama přitahovat. Jakmile budeme na konci sejdem a půjdeme po lávových kamenech, které vedou přes potok. Potom bude následovat přeskakování přes tyč, kládu a prolézání kruhem. Nyní se dostáváme do hrozivého tunelu, kterým musíme prolézt. Na konci tunelu bude žíněnka, kde budou dělat děti kotoul vzad, vpřed, válení sudů, dle věku. Překážkovou dráhu si vyzkoušíme aspoň dvakrát.

Hodnocení:

Při této aktivitě jsem chtěla dětem dodat odvalu tím, že je to Kouzelná cesta v pohádkovém lese a ony jsou pohádkovými postavami. Opravdu to zafungovalo a děti se snažily zdolat cestu, jak nejlépe uměly. Všem se podařilo dojít až na konec, kde některým dělalo problém zvládnutí kotoulů. Dětem, co chtěli pomoci u kotoulu pomáhala. Ti, co nechtěly a udělaly kotoul špatně, šly si jej vyzkoušet znovu a já jsem jim pomohla. Je důležité provádět cviky správně. Překážková dráha byla rozložena rovnoměrně, nebyly tam složité prvky, takže ji zvládly všechny děti. Příště bych zařadila i šplhání na žebříny nebo po lavičce a mohl by být i výskok na švédskou bednu.

Obrázek č.17 Překážková dráha

4.2.9 Barevné bobule

Tabulka č.9 Jaro

Téma	Jaro
Název aktivity	Barevné bobule
Cíl z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> rozvíjet jemnou motoriku, podpořit manipulaci s předměty
Cíl z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> přiřadit správně barvu, velikost a dodržet správný špetkový úchop
Klíčové kompetence	<p>Kompetence k učení</p> <ul style="list-style-type: none"> vyvine úsilí, soustředí se na činnost, zadanou práci dokončí uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení <p>Kompetence k řešení problémů</p> <ul style="list-style-type: none"> zpřesňuje si početní představy, vnímá elementární matematické souvislosti
Organizační formy	<ul style="list-style-type: none"> individualizovaná výuka
Metody	<ul style="list-style-type: none"> rozhovor, manipulace s předměty, přiřazování
Pomůcky	<ul style="list-style-type: none"> barevné bobule, pinzety, misky, válce
Časová náročnost	<ul style="list-style-type: none"> 25 minut

Motivace:

Představte si děti, že jsme na rozkvetlé louce plné barevných kytiček a jsou z nás včelky. Co asi takové včelky dělají? Ano, ty létají z květu na květ, pak z louky na louku a opylují květiny. Proč to vlastně včelky dělají? Přesně tak, aby z pylu udělaly potom med. My si na takové malé včely zkusíme zahrát. Jen k tomu nebudeme muset jít na louku, ale u stolků si zkusíme přenášet barevné bobule, jako včely přenáší na svých nohách pyl. Místo nohou budeme používat prsty a pinzety, kterými budeme bobule-pyl přenášet. Jen pro zajímavost,

víte, kolik včela vyprodukuje medu za svůj život? Představte si, že jednu čajovou lžičku. Tak pojďme si vyzkoušet, jaké pilné včelky by z nás byly.

Průběh aktivity:

Nejprve dětem vysvětlím, co budeme dělat. Naše ruky budou jako nohy od včely, kde si nabaluje pyl. My budeme nabalovat, nabírat dvěma způsoby. Pinzetou budou nabírat, nabalovat děti předškolního a středního věku, mladší děti budou bobule brát špetkovým úchopem. Mladším dětem názorně ukáži, jak má špetkový úchop vypadat. Následně vysvětlím mladším dětem a dětem středního věku, co budou dělat. Tyto obě kategorie dětí budou třídit do misek podle barvy. Každá miska má barevný okraj a podle toho okraje budou dávat danou bobuli do správné misky. Některé bobule jsou dvoubarevné, tak jako i okraje misek. Je potřeba se soustředit, když vezmeme bobuli, jak přesně vypadá. Mladší děti budou bambule chytat do špetkového úchopu, tedy prsty a dávat je do správné misky. Děti středního věku bobule budou brát pinzetou a dávat do správné misky. Děti předškolního věku si vezmou pinzetu a budou třídit bobule podle velikosti do válců, které budou také velikostně různorodé. Dětem předškolního věku řeknu, aby dávaly do velké nádoby jen velké červené a bílé bambule. Děti si můžou i navzájem říkat kolik, kam mají dát bobulí. Např. „Dej dvě žluté do misky. Děti předškolního věku, dej tři malé červené bobule do válce.“ Aktivitu ukončíme, až se všechny děti vystřídají.

Hodnocení:

Nechala jsem dětem na výběr z pinzet. Některé byly klasické a jiné jakoby na vytahování klíštěte. Cíl aktivity byl splněn zejména u dětí středního a předškolního věku. Mladší děti, zejména jeden chlapec ze začátku bral bobuli do ruky všemi prsty. Jakmile jsem mu opět názorně ukázala, jak správně bobuli uchytil, prováděl nabírání správně. Potřebuje více zdůraznit, jak má danou aktivitu provádět. I organizační farma a metody byly správně rozvrženy. Motivace pomohla a děti pracovaly jako pilné včelky. Mohly by dávat určitý počet bambulí. A kdybychom chtěli u dětí zapojit, podpořit myšlení, mohly by se rozhodovat, zda dají zelenočervenou bambuli do zelené nebo do červené misky. Nyní byla miska zelenočervená, tak byla jasná volba. Chyběla u této aktivity zpětná vazba od dětí. Měla jsem se zeptat, zda se jim s pinzetami dobře pracovalo, jestli bylo pro ně složité uchopit bobuli špetkou, pinzetou. Do aktivity se opět zapojily všechny děti. Tato aktivita by se dala využít i v dopoledních činnostech jako vkládání do obrázků, jen již by tam nebylo třídění podle velikosti, ale barevné přiřazování.

Obrázek č.18 Barevné bobule, nabírání pinzetou a špetkou, podle barev

Obrázek č.19 Barevné bobule, nabírání pinzetou a špetkou, podle velikosti

4.2.10 Mlád'ata

Tabulka č.10 Domáci zvířata

Téma	Domáci zvířata
Název aktivity	Mlád'ata
Cíl z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> rozvíjet sluchové vnímání a komunikaci při poznávání domácích zvířat
Cíl z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> pojmenovat správně a srozumitelně domácí zvíře
Klíčové kompetence	<p>Kompetence k učení</p> <ul style="list-style-type: none"> má elementární poznatky o přírodě klade otázky, raduje se z toho, co samo zvládlo a dokázalo <p>Komunikativní kompetence</p> <ul style="list-style-type: none"> hovoří ve vhodně formulovaných větách
Organizační formy	<ul style="list-style-type: none"> diferencovaná výuka
Metody	<ul style="list-style-type: none"> práce s obrazovým materiálem, rozhovor, přiřazování
Pomůcky	<ul style="list-style-type: none"> obrázky zvířat, židlička s vemenem z gumové rukavice a hlavou krávy z papíru, kýbl
Časová náročnost	<ul style="list-style-type: none"> 35 minut

Motivace:

Při dopoledních činnostech dám na stůl židli s kravskou hlavou a vemenem připevněným ve spod židle. Hlava bude z papíru a vemenem z gumové rukavice. Pod rukavici dám kýbl a rukavice bude naplněná vodou. Zavolám si děti k sobě a zeptám se jich, jestli ví, co to tu máme? Kdyby náhodou krávu nepoznaly, tak jim řeknu, že je to kráva. Pak se zeptám, co nám kráva dává? Kdyby děti nevěděli, řeknu, že mléko, maso, kůži. Potom řeknu: „*a my si teď zahrajeme na dojičky krav*“. Nejprve jim ukáži, jak se taková kráva dojí. Potom si to

všechny děti, které budou chtít vyzkouší. Po svačince si řekneme, jaké máme domácí zvířata a co to vlastně ta domácí zvířata jsou. U všech těchto zvířat si řekneme, jak se jmenují jejich mláďata.

Průběh aktivity:

S dětmi se sejdeme v kruhu, po ranním rituálu, který máme každý den a zeptám se jich: „*Kdo si pamatuje, co jsme dělali při ranních hrách?*“ Kdyby si nikdo nevzpomněl, tak jim připomenu, že jsme dojili krávu. „*A co je to kráva? Jaký je rozdíl mezi domácím zvířetem a zvířetem žijícím ve volné přírodě? Ví to někdo?*“ Chvilí si budu s dětmi povídat o těchto pojmech, aby měly představu, jaký je mezi nimi rozdíl a jaká zvířata, kde žijí. Po přivítání a krátkém motivačním rozhovoru na téma domácí, divoká zvířata se přemístíme do třídy, kde bude dnešní aktivita probíhat. Stoly jsme si spojily, abychom se všichni vlezli. Potom ukážu dětem obrázek krávy a zeptám se: „*Jaké má taková kráva mládě?*“ Kdyby nikdo neodpověděl, tak napovím te..., pokud i tak nikdo neodpoví řeknu celým slovem telátko, tele. Tímto způsobem budu pokračovat u všech domácích zvířat, abychom si s dětmi procvičili mláďata od každého domácího zvířete. Ukážeme si a řekneme vždy „matku, otce a mládě“. Takto pojmenují zvířata všechny děti. Mladší děti zvířata pojmenují a zvukem vyjádří, jak dané zvíře dělá (tele-bůů, bučí, kotě-mňau, mňouká atd.). Děti středního věku pojmenují zvířata a rozloží rytmicky na slabiky tlesknutím a řeknou, kolikrát tleskly. Tedy kolik má dané zvíře slabik. Děti předškolního věku pojmenují zvířata a řeknou, na jakou hlásku začíná. Chlapci s odkladem školní docházky nám řeknou, na jakou hlásku dané zvíře končí. Na závěr si rytmizaci daných zvířat vyzkoušíme všichni dohromady. A spojíme si zvířata, která mají stejný počet slabik.

Hodnocení:

Vhodně zvolená motivace pro děti. Mohli jsme si více povídat o tom, co nám daná zvířata dávají, čím jsou pro nás užitečná a čím se živí a kde žijí (stáj, kurník, králikárna aj). Reálnější by bylo, kdybych naplnila gumovou rukavici „vemeno“ mlékem. Při této aktivitě na odreagování dětí bychom mohli přidat pantomimu, kdy by děti napodobovaly jednotlivá zvířata a ostatní by hádaly, co jsou za zvíře. Cíl aktivity byl splněn s očekáváním. Mladším dětem bych zvolila náročnější úkol, aby také rytmizovaly, děti středního věku by řekly kolikrát tleskly a děti předškolního věku by řekly na jakou hlásku zvíře končí nebo najít obrázek zvířete, které začíná na stejnou hlásku.

Obrázek č.20 Dojení krávy

Obrázek č.21 Obrázky mláďat

5 EVALUACE SADY AKTIVIT

V této kapitole své bakalářské práce se věnuji evaluaci. Evaluace byla realizována mou vlastní sebereflexí, evaluací učitelky a komparací. Komparaci jsem vložila do tabulky pro lepší přehlednost. Evaluace učitelky prováděla paní učitelka, která byla vždy přítomna u mých aktivit a pozorováním všech aktivit následně provedla svou evaluaci. Poslední podkapitolou je doporučení všech těchto aktivit pro praxi v mateřské škole.

5.1 Sebereflexe

Všechny aktivity jsem volila tak, aby rozvíjely všestranný rozvoje dítěte, tedy každá aktivita rozvíjí jinou oblast. Chtěla jsem, aby každá aktivita byla zaměřená jen na jednu gramotnost. V heterogenní třídě učím třetím rokem, dříve jsem měla homogenní třídy. Určitě plánování pro homogenní třídu je jednodušší, ale heterogenní třída je pro mě vhodnější. Ráda se snažím dětem přizpůsobovat aktivity tak, aby se všechny děti zapojily a aby jim daná aktivita něco nového dala a naučila je něčemu novému.

Mezi své klady bych dala, že sada aktivit byla vytvořena na všestranný rozvoj dítěte. Cíle aktivit byly splněny téměř ve všech aktivitách. Děti byly rozděleny dle věku a aktivity jim byly na míru přiděleny. Je důležité děti namotivovat tak, aby je aktivity neustále zajímaly a chtěly se dozvědět stále novější informace. Do aktivit se zapojily vždy všechny děti i ty ostýchavé, byly tedy vhodně motivované, předpokládám. Komunikace s dětmi byla velmi na dobré úrovni. To že občas povídaly a měly potřebu si sdělit svůj zážitek neberu jako nespolupráci. Aktivity nebyly časově náročné, pozornost se dala z 82 % udržet.

Za mínusy bych vytkla lépe zvolit organizační formy u některých aktivit. Zopakovat požadavky, které jsou kladeny na dítě. Pokud dítě nerozumí mému požadavku, který po něm vyžadují. Musím hledat jinou alternativu, jak by pravidla, požadavky vysvětlila a dítě pochopilo. Nejlépe si dané dítě vzít ve vhodný okamžik stranou a snažit se mu podrobně svůj záměr vysvětlit. Největší pozornost bych věnovala Grafomotorice do cukru, kde jsem si neuvědomila, že děti píšou zleva doprava. Přitom jsem si to dala i do textu, abych na to nezapomněla a stejně jsem si to při aktivitě neuvědomila. Hmatovou krabici jsem si měla více s dětmi tzv. ohmatat, aby se nebály dát dovnitř obě ruce naráz. U aktivity Hudební nástroje jsem měla lépe jednomu chlapci vysvětlit, co je to druhá doba. Jednalo se tedy o dítě středního věku. I když jsem mu to vysvětlovala 5x, u něj to bylo stále málo. Tedy se mi zde nepodařilo cíl splnit u všech dětí. Nesmím zapomínat zaznamenat názory dětí na

provedenou aktivitu. Je velmi důležité mít zpětnou vazbu a já jsem na to u většině aktivit zapomněla.

Téměř všechny aktivity byly prováděny v prostorách mateřské školy, zejména v herně, některé aktivity ve třídě a jen jedna aktivita byla provedena na školní zahradě, tedy jakoby na vycházce.

5.2 Evaluace učitelky

Paní učitelka své aktivity prováděla v měsíci prosinec a březen. Bohužel jí mezi realizaci těchto aktivity vešel Covid-19, tedy nemocnost dětí. S pěti dětmi se špatně realizují aktivity pro heterogenní třídu, když chodí jen děti předškolního věku. Další překážkou byla moje měsíční absence, když jsem sama onemocněla. Ale i přes tyto překážky paní učitelka nakonec svou sadu aktivit zrealizovala.

Sada aktivit, kterou učitelka měla připravenou, byla zaměřená na všestranný rozvoj dítěte a pro děti byla zábavná. Všechny aktivity byly pro děti nové, některé zcela nové a některé byly podobné běžným aktivitám. Učitelka splnila cíle, které si stanovila při jednotlivých aktivitách a její aktivity podporovaly, rozvíjely všestranný rozvoj dítěte. Děti vhodně rozdělila do skupin, dle věku, tak aby jednotlivé činnosti zvládly. Všem dětem různorodost aktivit vyhovovala a rády je plnily. Vždy se těšily, až přijde další nová aktivita, kterou budou moci realizovat. Některé aktivity dokonce chtěly opakovat i další den.

K negativním poznatkům bych učitelce vytkla, aby zdůraznila postup při některých aktivitách, zejména u Grafomotoriky do cukru. Tady dvě děti začaly dělat znaky na polykarbonátové ploše zprava doleva, místo zleva doprava. Byly to sice zrovna malé děti, ale i u nich je potřeba být důsledný a popřemýšlela bych o vhodnější organizační formě. Děti se těšily a byly chvílemi neukázněné, než přišly na řadu. Při hmatové krabici by bylo lepší malým dětem dát ruce jen pod šátek. Dělal jim, malým dětem velký problém dát obě ruce zároveň do hmatové krabice. Nejprve ta, daly jen jednu ruku a až po nějaké době druhou. Dále bych vytkla zpětnou vazbu po ukončení aktivit. Paní učitelka si měla s dětmi zhodnotit průběh aktivity, jaký z ní mají pocit, a to vždy po ukončení dané aktivity.

Paní učitelka neopomenula obstarat podpisy od rodičů dětí, kteří se aktivit zúčastnily kvůli GDPR. Nakonec bylo potřeba 22 podpisů, protože jednou byly ty děti a jindy opět jiné. Některé děti nebyly přítomny ani u jedné aktivity, byly zrovna z předškolního vzdělávání omluveny. Během všech aktivit jsem paní učitelce do aktivit nezasahovala, nechala jsem ji, ať si sama své aktivity vede, řídí.

5.3 Komparace evaluací

Pro komparaci jsem si zvolila tabulku, která je umístěna níže. Je vytvořena pro lepší přehlednost. V tabulce jsou vyhodnoceny klady i zápory. Tyto klady a zápory jsou převzaty ze sebereflexe a evaluace učitelky. V tabulce jsou oblasti: hodnocení aktivity, věková náročnost při aktivitách, vzdělávací strategie, příprava pomůcek, hodnocení cíl.

Všechny cíle, které byly u daných aktivit byly splněny a byly zaměřeny i na všestranný rozvoj dítěte. Děti v určených skupinách zvládaly své zadání, rozdělení tedy bylo účinné, vhodné. Zůstat při různorodosti aktivit. Zdůraznit, zopakovat požadavky při aktivitě. Volit lépe organizační formu. Pro malé děti zjednodušovat aktivity.

Tabulka č.11 Komparace evaluací

Komparace	evaluace učitelky +, -	sebereflexe +, -
hodnocení aktivit	<ul style="list-style-type: none"> †aktivity byly velmi vhodně vytvořeny pro heterogenní třídu a na všestranný rozvoj dítěte 	<ul style="list-style-type: none"> †sadu aktivit jsem vytvořila na všestranný rozvoj dítěte, na různé etapy gramotnosti –nebyla vždy zpětná vazba od dětí
věková náročnost při aktivitách	<ul style="list-style-type: none"> †děti byly do aktivit vhodně rozděleny dle věku –při práci s hmatovou krabicí je potřeba s malými dětmi volit jednodušší metodu. Pro některé děti je těžší dát obě ruce zároveň do bedny 	<ul style="list-style-type: none"> †rozdělení dle věku bylo mnou vhodně zorganizované –u aktivity přírodniny bych s malými dětmi více procvičovala předem práci s hmatovou krabicí
vzdělávací strategie	<ul style="list-style-type: none"> † byly vhodně zvoleny –jen u jedné Grafomotorika do cukru, by mohla paní učitelka zvolit jinou OF 	<ul style="list-style-type: none"> †vzdělávací strategie byly zvoleny vhodně
příprava pomůcek	<ul style="list-style-type: none"> †většinu pomůcek si učitelka vyráběla sama a snažila se, aby byly reálné 	<ul style="list-style-type: none"> †většinu pomůcek jsem si vyráběla sama –měla jsem vlastnoručně vytvořit všechny pomůcky, i kulisy
hodnocení cílů	<ul style="list-style-type: none"> †cíle jednotlivých aktivit učitelka splnila 	<ul style="list-style-type: none"> †cíl u jednotlivé aktivity jsem dle mého názoru splnila –u aktivity Hudební nástroje nebyl cíl splněn u všech dětí

5.4 Doporučení pro praxi

Učitelky v heterogenních třídách by měly zařazovat aktivity rozdělené pro věkové kategorie. Tato práce je pro učitelky náročnější, ale pro děti a jejich další vzdělávání vhodnější. Aktivity, které v této práci máme jsou časově nenáročné a jsou vytvořeny na všestranný rozvoj dítěte. Při aktivitách je potřeba dbát na individualizaci dítěte. Aktivity, které byly realizovány v heterogenní třídě MŠ jsou zaměřeny na jemnou, hrubou motoriku, na matematické představy, rozvoj komunikačních dovedností aj. Učitelky by měly vytvářet aktivity právě na všestranný rozvoj dítěte. Každé dítě je individuální osobností, a i když mu vše nejde, je potřeba podporovat všechny oblasti spojené se vzděláváním.

U mladších dětí, ve věku 2,5-4 roky je zapotřebí volit činnosti méně náročné, ale takové, aby se děti musely soustředit a zvládly dokončit zadanou činnost. U dětí středního věku, tedy děti věkově 4-5 let by měly mít činnosti složitější, ale opět, aby je dokázaly dokončit. U dětí předškolního věku 5-6,5 let jsou již činnosti vytvářeny tak, aby zvládly všechny kritéria daná v RVP PV. Tyto děti se připravují na vstup do základní školy a je u nich důležité, aby děti ve všech oblastech byly aspoň průměrné. Děti by se měly při aktivitách soustředit, spolupracovat s kamarády. Je zapotřebí plánovat aktivity, které jsou časově nenáročné, aby se děti mohly soustředit a zapamatovat si co nejvíce. Důležitým krokem ke kvalitní naplánované akci je i vhodně promyslet organizační formu, aby byly vždy všechny děti soustředěné, nenudily se a udržely svou pozornost. Určitě bych učitelkám doporučovala vytvářet si vlastní pomůcky, je možné takové pomůcky vytvářet společně s dětmi. S vlastními pomůckami to děti i více baví, že si vytvořili něco vlastní.

Aktivity je vhodná s obměnami opakovat i v dalších tématech. Děti, tak už ví, do čeho jdou a pokud jsou to aktivity, které je zaujaly je budou moc rády znovu realizovat. Nesmíme zapomínat při aktivitách s dětmi neustále komunikovat, ale snažit se co nejméně do aktivit, činností zasahovat. Můžeme dětem dávat i důležité role, např. roli učitele, kdy ony samy budou danou aktivitu řídit. Děti tak mají pocit důležitosti a rozvíjí se u toho i prosociální citění, komunikace. Tím, že učitelka co nejméně zasahuje do daných činností podporuje individualizaci dítěte, která je v heterogenní třídě důležitá a přirozená. I rozdělení do skupin si děti volí sami, učitelka jen určí, pokud daná aktivita vyžaduje, počet dětí ve skupině.

Na co bychom neměly při aktivitách zapomínat je zpětná vazba od dětí, jak se při aktivitách cítily, co se jim nejvíce líbilo a co jim nešlo. Tato zpětná vazba je vhodná pro využití k plánování dalších aktivit. Pro další praxi bych doporučovala i aktivity vytvářet pro pobyt

venku, kde jsou velké množství využití pro všestranný rozvoj dítěte. Umět improvizovat i v jiném prostředí je jedním z předností dobrého učitele. Pro další praxi bych doporučila učitelkám, aby se zaměřili více na individualizaci vzdělávání a vhodnému plánování vzdělávací nabídky. V praxi bychom neměli zapomínat na propojenost cílů s kompetencemi a obsahovým rámcem. Je vhodné volit cíle z pohledu dítěte, které navazují na cíle z pohledu učitele.

ZÁVĚR

Práce v heterogenní třídě je náročná, ale na druhou stranu velmi přínosná pro rozvíjení všech oblastí spontánní činnosti. Každé dítě je individuální a v heterogenních třídách si může vybrat k sobě jiné dítě, které není stejného věku, ale je na stejné pocitové úrovni. Heterogenní, tedy smíšené třídy mají hodně odpůrců. Jakmile si vyzkoušíte učit v heterogenní třídě, hned si ji zamilujete. Připadáte si, jako doma, jen obklopen větším počtem dětí, které se chtějí dozvědět něco nového, zajímavého.

Záměrem teoretické části v této práci bylo sumarizovat plánování, vzdělávací nabídku a heterogenní třídu v MŠ. Na základě literární podpory bylo v první kapitole popsáno plánování v MŠ a to, jak učitel plánuje a na co se zaměřuje. Vysvětluje, co si pod tímto pojmem můžeme představit. Nedílnou součástí první kapitoly byla vzdělávací nabídka a vzdělávací obsah, kde jsou popsány všechny oblasti vzdělávání, jak je učitel rozvíjí a k čemu děti vede. Posledním bodem byl na základě odborné literatury popsán proces učení, jaké má oblasti a metody.

Druhá kapitola se zabývala procesem vzdělávání, s jakými organizačními formami a metodami se můžeme v mateřské škole setkat. Nejvíce využívanou a nejefektivnější metodou v mateřské škole je hra. Posledním bodem této podkapitoly byla hra a její vymezení, jaké jsou druhy her a co je to aktivita. S aktivitami pracujeme zejména v praktické části této práce. Třetí kapitola byla zaměřená na heterogenní třídu, která byla klíčovou pro tuto práci. Proto práce popisuje její vymezení, význam a jaké jsou výhody heterogenní třídy v mateřské škole. Pomocí literární opory tato práce přiblížila i pojem individualizace, který v heterogenních třídách by měl být uplatňován. Cíl praktické části se dá považovat za splněný.

V praktické části bylo popsáno deset aktivit na všestranný rozvoj dítěte. Tyto aktivity byly zaměřeny na jemnou, hrubou motoriku, komunikační dovednosti, matematické představy aj. Všechny aktivity popisují metody, OF, cíle, kompetence, pomůcky, časová náročnost, motivaci, průběh aktivity a závěrečné hodnocení. Děti u všech aktivit pracovali s pomůckami, které byly z větší části vlastnoručně vyrobené. Bylo opomíjeno na zpětnou vazbu od dětí. Aktivity byly pro děti zajímavé a zapojovaly se vždy všechny děti. I cíle praktické části byly splněny.

Hodnocení aktivit probíhalo na základě evaluace učitelky, která byla vždy přítomna při plnění činností v heterogenní třídě a mou sebereflexí. Na závěr byla popsána komparace

těchto aktivit. Posledním bodem této práce bylo doporučení pro praxi v mateřské škole. Toto doporučení je určeno učitelkám v heterogenních třídách a bylo opřeno o výše vypracované aktivity. Je důležité zápory vypilovat na klady, aby všechny aktivity byly pro děti vhodným vzdělávacím materiálem. Každý ví, že chybami se člověk učí a proto bude i toto doporučení učitelkám v heterogenních třídách přínosné.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Child Development Division, C., & Department of Education, C. (2010). *California Preschool Curriculum Framework: Social-emotional development. Language and literacy. English-language development. Mathematics*. California: Child Development Division. [online]. Dostupné z: https://www.cde.ca.gov/sp/cd/re/documents/psframeworkkv01.pdf?fbclid=IwAR3Laz2qLougKqotyQaoBNCvT9_9hM73nOfetx6rk5QkMXVLgSq9Pgw_fHU
- Koťátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. (2., rozš. a aktualiz. vyd). Praha: Grada.
- Kotová, M. (2021). *Knížka pro začínající učitelky mateřských škol*. (1. vydání). Praha: Portál.
- Krejčová, V., Poche Kargerová, J., & Syslová, Z. (2015). *Individualizace v mateřské škole*. (1. vydání). Praha: Portál.
- MŠMT (2021). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: MŠMT. [online]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-3>
- Navrátilová, H., & Petru Puhrová, B., (2018). *Máme hračku, tak co s ní?: od teorie k verifikaci v prostředí mateřské školy*. [online]. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, Fakulta humanitních studií
- Oprailová, E., (2016). *Předškolní pedagogika*. (1.vydání). Praha: Grada
- Průcha, J. et al. (2016). *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. (1.vydání). Praha: Wolters Kluwer.ČR.
- Průcha, J., & Koťátková, S. (2013). *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. (1. vydání). Praha: Portál.
- Splavcová, H., & Kropáčková, J. (2016). *Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ*. (1. vydání). Praha: Portál.
- Svobodová, E. et al. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. (1. vydání). Praha: Portál.
- Syslová, Z., & Škarková, L. (2015). *Rámeček profesních kvalit učitele mateřské školy*. (1. vydání). Brno: Masarykova univerzita.

Syslová, Z., & Štěpánková, L. (2019). *Třídní projekty v mateřské škole*. (1. vydání). Praha: Portál.

Syslová, Z., Borkovcová, I., & Průcha, J. (2014). *Péče a vzdělávání dětí v raném věku: komparace české a zahraniční situace*. (1. vydání). Praha: Wolters Kluwer ČR.

Syslová, Z., Burkovičová, R., Kropáčková, J., Šilhánová, K., & Štěpánková, L. (2019). *Didaktika mateřské školy*. (1. vydání). Praha: Wolters Kluwer ČR.

Syslová, Z., Kratochvílová, J., & Fikarová, T. (2018). *Pedagogická diagnostika v MŠ: práce s portfoliem dítěte*. (1. vydání). Praha: Portál.

Šmelová, E., & Prášilová, M. (2018). *Didaktika předškolního vzdělávání*. (1. vydání). Praha: Portál.

Šprachtová, L. (2015). *Věkově smíšené třídy dětem svědčí*. *Informatorium 3-8: Časopis pro mateřské školy a školní družiny*. Praha: Portál

The Curriculum Development Council. (2017). *Kindergarten Education Curriculum Guide: Joyful Learning through Play Balanced Bevelopment All the Way*. Hong kong: the Education Bureau. [online]. Dostupné z: https://www.edb.gov.hk/attachment/en/curriculum-development/major-level-of-edu/preprimary/ENG_KGECG_2017.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠ mateřská škola

apod. a podobně

aj. a jiné

ŠVP školní vzdělávací program

TVP třídní vzdělávací program

OF organizační forma

GDPR General Data Protection Regulation, ochrana osobních údajů

PL pracovní list

tzv. tak zvaně

atd. a tak dál

dle podle

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č.1	Koláč z přírodnin.....	28
Obrázek č.2	Dort z přírodnin.....	28
Obrázek č.3	Obraz z listí	28
Obrázek č.4	Přírodniny a smyslová krabice	30
Obrázek č.5	Pecky, kameny	30
Obrázek č.6	Tvary a deska z kartonu + přiložený tvar na kartonu.....	33
Obrázek č.7	Bee bot interaktivní včela a podložka	33
Obrázek č.8	Nácvik písně s hudebními nástroji	35
Obrázek č.9	Deska s cukrem a karty	37
Obrázek č.10	Rozcvičovací polykarbonátová deska	38
Obrázek č.11	Grafomotorika doprostřed, vlevo dole	38
Obrázek č.12	Třídění dle barev, malé děti a středňáci	41
Obrázek č.13	Třídění dle ročního období, velké děti	41
Obrázek č.14	Pohádka O veverce Čiperce, velké děti.....	43
Obrázek č.15	Pohádka O veverce Čiperce, závěr velké děti.....	44
Obrázek č.16	Pohádka O veverce Čiperce, závěr, malé děti.....	44
Obrázek č.17	Překážková dráha	46
Obrázek č.18	Barevné bobule, nabírání pinzetou a špetkou, podle barev.....	49
Obrázek č.19	Barevné bobule, nabírání pinzetou a špetkou, podle velikosti.....	49
Obrázek č.20	Dojení krávy.....	52
Obrázek č.21	Obrázky mláďat.....	52

SEZNAM TABULEK

Tabulka č.1	Podzim.....	26
Tabulka č.2	Smysly.....	29
Tabulka č.3	Tvary	31
Tabulka č.4	Hudební nástroje	34
Tabulka č.5	Zima píše.....	36
Tabulka č.6	Roční období	39
Tabulka č.7	Pohádky.....	42
Tabulka č.8	Pohádky.....	45
Tabulka č.9	Jaro	47
Tabulka č.10	Domácí zvířata	50
Tabulka č.11	Komparace evaluací	55

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I je pracovní list s geometrickými tvary.

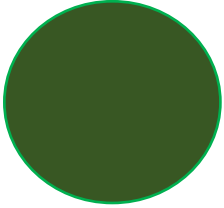

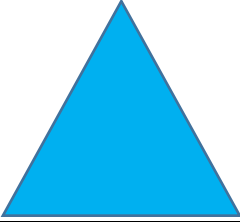

Příloha P II je zalaminovaný hrad s tvary.

Příloha P III je zalaminovaná podložka s ročním obdobím a k tomu obrázky oblečení.

Příloha P IV je text pohádky O veverce Čiperce.

Příloha P V Podpisy rodičů ohledně GDPR

PŘÍLOHA P I: PRACOVNÍ LIST

PŘÍLOHA P II: ZALAMINOVANÝ HRAD S TVARY

PŘÍLOHA P III: PODLOŽKA ROČNÍ OBDOBÍ

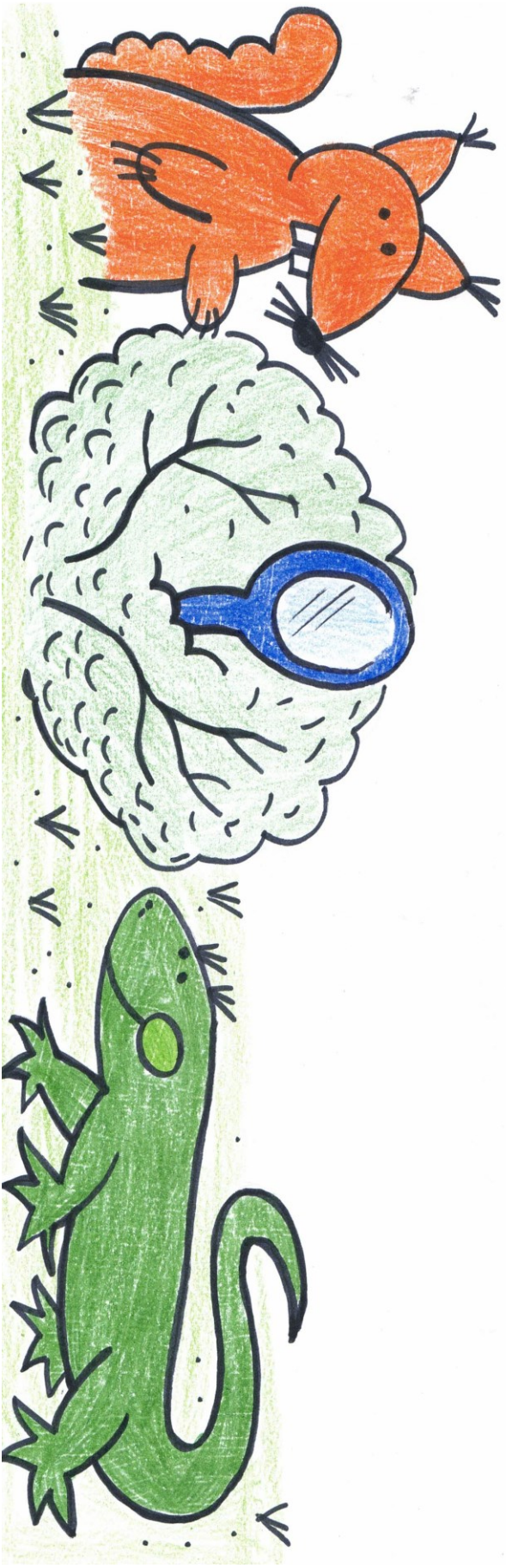
1.

O VEVERCE ČIPERCE

BYLA JEDNOU JEDNA VEVERKA
A TĚ SE ŘÍKALO ČIPERKA.
SWE JINÉNO DOSTALA PODLE TOHO,
ŽE DLOUHO NEVYDRŽĚLA NA
JEDNOM MÍSTĚ A NENĚLA NI
ŽÁDNE KAPRAJČY. JEDNOHO
DNE SEDĚLA NA SWĚN OBLIBĚNĚH
STRONĚ A DIVALA SE DO DÁLKY.
NAJEDNOU V DÁLCE UVIDĚLA
NĚCO SE BLYSKAT. ROZHODLA
SE, ŽĚ TO PUJDE PROZKOUMAT!

2.
KDYŽ DOSKÁKALA KE TĚPITIVÉ VĚCI, TA ZMISTILA, ŽE JS
TO ZECHÝLO V LEŽI. NA KTERÉ SVÍTILLO SLUNÍČKO A
TAK DĚLAO TĚPITIVÉ SVĚÝLKO. VEDLE ZECHÝTKA NAŠLA
JEŠTĚRKA. CO TU DĚLÁŠ JEŠTĚRKO? PTÁ SE VEVEŘKA.
VYHĚÍVÁH SE NA SLUNÍČU. ODPOVĚDĚLA JEŠTĚRKA. POUŽ
SE MNOU PROZKOUMAT OKOLI! JEŠTĚRKA S VEVEŘKOU ŠLA.

3

NAJEDNOU SE OCITLY U JEZÍRKU, KDE
LVÁKALA ŽÁBA. AHOJ ŽÁBO, CO TU DEJÁŠ?
ZEPTALA SE VEVEŘKA A JEŠTĚRKA.
JA' SI TU PROZPĚVUJI. ODPOVĚDĚLA
ŽÁBA. POJĎ S NAHŇI PROZKUMAT
OKOLI! ŽÁBA S VEVEŘKOU
A JEŠTĚRKOU ŠLA.

NAJEDNOU DOŠLY NA PALOUČEK, KDE SE PÁSL ZAJÍC.

CO TU DĚLAŠ ZAJÍČKU? ZPTALA SE VEVEKA, JEŠTĚRKA

A ŽÁBA. TRHÁŇ SI JATELNKU. ODPOVĚDĚL ZAJÍČEK.

POJĎ S NÁMI PROZKOUMAT OKOLI! ALE ZAJÍČEK JIM

NAVRHL, ABY SI S NIMI NA PALOUČKU ZAHRALY HRY.

A TAK VEVEKA ČIPERKA ZÍŠKALA NOVÉ KARTABYDY.

KAŽDÝ DEN SE SCHÁZEJY A HRÁJY RŮZNÉ HRY.

PŘÍLOHA P V: PODPISY RODIČŮ OHLEDNĚ GDPR

Svým podpisem povoluji dát fotky svého dítěte (syna, dcery) do bakalářské práce a pedagogického portfolia, které vytvořila Lucie Šišáková.

JMÉNO DÍTĚTE	JMÉNO ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE	PODPIS ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE
Benedik Vojtěch		
Bézová Amálie		
Buják Lukáš		
Čierná Eliška		
Grossmanová Anna		
Horníčková Emma		
Viktorie		
Inderková Markéta		
Křivánek Vojtěch		
Lorencová Viktoria		
Martykánová Adina		
Mojžiščík Adam		
Nohal Eduard		
Říha Matěj		
Šupa Šimon		
Uchýtilová Karolína		
Vaculíková Valérie		
Valová Aneta		
Virág Matyáš		
Vlk David		
Zelníusová Adina		
Zlomek Andrej		